

Uchwała nr XLI/314/05
Rady Miejskiej w Aleksandrowie Łódzkim
z dnia 27 października 2005 roku

w sprawie: **przyjęcia Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych**
Gminy Aleksandrów Łódzki na lata 2005-2010

Na podstawie art. 18 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r., nr 142, poz. 1591, z 2002 r., nr 23 poz. 220, nr 62, poz.558, nr 113, poz. 984, nr 153, poz.1271, nr 214, poz. 1806 i z 2003 r., nr 80, poz. 717 oraz nr 162, poz. 1568, z 2004 r., nr 102, poz. 1055, nr 116, poz. 1203 i z 2005 r., nr 172, poz. 1441) w związku z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2004 r., nr 64 poz. 593, nr 99, poz. 1001, nr 273, poz. 2703 oraz z 2005 r., nr 64, poz. 565 i nr 94, poz. 788)

Rada Miejska w Aleksandrowie Łódzkim

Uchwała, co następuje :

- § 1.** Przyjmuje się „Strategię Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Aleksandrowa Łódzkiego na lata 2005-2010. Tekst strategii stanowi załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2.** Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy Aleksandrów Łódzki.
- § 3.** Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu.

Załącznik do uchwały nr XLI/314/05 Rady Miejskiej w

Aleksandrowie Łódzkim z dnia 27 października 2005

roku

**STRATEGIA INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY ALEKSANDRÓW ŁÓDZKI
na lata 2005-2010**

Październik 2005

SPIS TREŚCI

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA	4
1.1. TŁO I PRZYCZYNY.....	4
1.2. WARTOŚCI I DEFINICJE.....	6
1.3. STRUKTURA DOKUMENTU.....	10
1.4. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH	10
2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	25
2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY	25
2.2. DEMOGRAFIA.....	27
2.3. PROBLEMY SPOŁECZNE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ	28
2.4. KWESTIA OPIEKI NAD DZIECKIEM	32
2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH.....	36
2.6. ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W GMINIE.....	39
2.7. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI	40
2.8. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	42
2.9. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY	43
2.10. ANALIZA SWOT	46
2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH ..	54
2.12. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ	59
3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA.....	60
3.1. MISJA.....	60
3.2. CELE STRATEGICZNE.....	61
3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII.....	71
4. UWAGI KOŃCOWE	82

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA

Część wstępna zawiera elementarne informacje dotyczące zasad konstruowania dokumentu. Aspekty prawne, które są podstawą działania samorządu lokalnego, zasady i wartości, na których opiera się lokalna polityka społeczna, najważniejsze informacje dotyczące metodyki i wreszcie związek analizy z innymi dokumentami strategicznymi funkcjonującymi na różnych poziomach administrowania i zarządzania.

1.1. TŁO I PRZYCZYNY

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk) występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Obowiązek opracowania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1231 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2003 r. Nr 24, poz. 198).

Oprócz w/w aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

Europejska polityka społeczna została określona w głównej mierze podczas Szczytu Lizbońskiego w 2000 roku, gdzie kraje członkowskie Unii Europejskiej uznały, że zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego będzie centralnym elementem w procesie modernizacji europejskiego modelu społecznego. W roku 2001 uzgodniony został przez Radę, Parlament i Komisję Europejską „Wspólnotowy program na rzecz walki z wykluczeniem społecznym na lata 2002-2006”. Jego celem jest wsparcie współpracy pomiędzy krajami Unii Europejskiej i zwiększenie skuteczności przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Polska zgłosiła gotowość przystąpienia do programu, w efekcie czego podjęła prace nad przygotowaniem Memorandum w sprawie Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum - JIM), Narodowej Strategii Integracji Społecznej oraz Krajowego Planu Działania na rzecz Integracji Społecznej. Powołany przez Prezesa Rady Ministrów - w roku 2003 - Zespół Zadaniowy do spraw Reintegracji Społecznej opracował dokument pt.: *Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski*. Autorzy tego dokumentu podjęli próbę dokonania całościowej analizy sytuacji społecznej w Polsce, wskazania priorytetowych problemów oraz dobrych praktyk na rzecz inkluzji osób i grup.

Opracowując lokalną strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych, uwzględniono dokumenty programowe, w których akcentuje się konieczność zapewnienia dialogu i partnerskiej współpracy instytucji rządowych, samorządowych, organizacji pozarządowych oraz biznesu, a także za niezbędną uznaje się również partnerską współpracę z osobami podlegającymi wykluczeniu społecznemu. Są to przede wszystkim:

- Narodowy Plan Rozwoju na lata 2004-2006 oraz założenia do Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013,
- Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego,
- Sektorowy Program Operacyjny Rozwoju Zasobów Ludzkich.

1.2. WARTOŚCI I DEFINICJE

Wartość to termin używany do określenia tego, co godne uznania i pożądania, cenne, dobre. Człowiek budujący swój system wartości, pewne wartości eliminuje (odrzuca jako złe, czyli traktuje jako „antywartości”), inne pozostawia i hierarchizuje według przypisywanej im ważności. Wartość jest cechą względną, a to oznacza, że nie zawsze, nie w każdym miejscu, nie przez wszystkich i nie w każdych okolicznościach przypisywana jest przedmiotom podlegającym ocenie. Według S. Nowaka przedmiotami wartościowania w polityce społecznej są najczęściej: stosunki społeczne, stan zaspokojenia potrzeb, instytucje społeczne, stosunki między człowiekiem a przyrodą.

Polityka społeczna oparta na określonych zasadach, normach i wartościach może być postrzegana jako przewodnik działania państwa i władz samorządowych rozmaitych szczebli w celu:

- kształtowania warunków życia ludności oraz stosunków międzyludzkich, ogólnych warunków rozwoju;
- harmonizowania i godzenia rozbieżnych interesów różnych grup społecznych, a tym samym tworzenia warunków dla pokoju społecznego między kapitałem a pracą.

Z wartości wynikają zarówno cele polityki społecznej, jak i zasady. Źródła, z których czerpie wartości polityka społeczna, są bardzo różnorodne. Są to m.in. ideologie, doktryny społeczne i gospodarcze, społeczne oczekiwania wyrażane za pośrednictwem różnych kanałów społecznej komunikacji, normy zwyczajowe, poglądy osób znaczących w społeczeństwie. W polityce społecznej, odwołującej się do wartości cenionych przez społeczeństwo, ważny jest wprowadzony przez S. Ossowskiego podział na wartości odczuwane i uznawane. Wartości odczuwane wiążą się głównie ze sferą emocjonalną, zaś uznawane opierają się na przekonaniach, że pewne cechy powinny być odczuwane jako wartość.

Niektóre zasady polityki społecznej są tożsame z wartościami. Zasady to ogólne doktryny i normy działania, którymi powinny kierować się podmioty polityki społecznej w realizacji podstawowego celu, jakim jest zaspokajanie potrzeb.

Zasady, które są najczęściej artykułowane bądź realizowane w politykach, a które stają się dla twórców strategii podstawowymi fundamentami budowania społeczności lokalnej, wolnej od zagrożeń i problemów społecznych, to:

1. Zasada samopomocy - przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi, zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych; zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.
2. Zasada przezorności - oznacza, że bezpieczeństwo socjalne jednostki nie może być tylko efektem świadczeń ze strony społeczeństwa, ale wynikać powinno także z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną i rodziny.
3. Zasada solidarności społecznej - najczęściej rozumiana jako przenoszenie konsekwencji, niekiedy utożsamiana z solidaryzmem społecznym, oznaczającym wyższość wspólnych interesów członków społeczeństwa nad interesami poszczególnych klas lub warstw.
4. Zasada pomocniczości - oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb; w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od państwa.
5. Zasada partycypacji - wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, by poszczególni ludzie mieli możliwości pełnej realizacji swoich ról społecznych, zaś poszczególne grupy mogły zajmować równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.
6. Zasada samorządności - stanowi realizację takich wartości, jak wolność, podmiotowość człowieka; realizowana jest poprzez taką organizację życia społecznego, by jednostki i grupy miały zagwarantowane prawo do aktywnego udziału w istniejących już instytucjach społecznych i tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.
7. Zasada dobra wspólnego - przejawia się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.
8. Zasada wielosektorowości - polega na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

Polityka społeczna jako przewodnik, wskazówka działania oparta na zadeklarowanych wartościach i zasadach, określa i wyjaśnia misję, obejmuje możliwości i cele przedsięwzięć organizacyjnych, wymusza odpowiednie zachowania, nakreślając

przydział odpowiedzialności i towarzyszącą temu delegację kompetencji na wszystkie poziomy organizacyjne.

Z powyższych zasad wynikają podstawowe cele, które powinny kierunkować politykę społeczną w danym środowisku lokalnym, są to przede wszystkim:

- poprawa położenia materialnego i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najsłabszych;
- prowadzenie bieżących działań osłonowych;
- widzenie zagrożeń społecznych z wyprzedzeniem;
- dorównywanie do standardów unijnych i międzynarodowych.

W polityce społecznej Unii Europejskiej, co nie jest bez znaczenia z uwagi na nasze przystąpienie do tej struktury, podstawę wszelkich działań stanowią działania związane z polepszeniem warunków życia, pracy i kształcenia, powszechnością prawa do zatrudnienia i wykształcenia, wreszcie stworzenie systemu zabezpieczenia społecznego. Powyższe wartości i zasady służą jako fundament do budowy dokumentu, wskazującego problemy społeczne i metody ich rozwiązywania.

W polityce społecznej terminem „problemy społeczne” oznacza się wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące w życiu zbiorowym. Natomiast określeniem „kwestia społeczna” wyróżnia się wśród nich te, które:

- odznaczają się szczególną dolegliwością dla potencjału osobowego społeczeństwa,
- są następstwem niedostosowania sposobu, w jaki funkcjonuje społeczeństwo, do podstawowych potrzeb indywidualnych i zbiorowych i nie są możliwe do rozwiązania siłami pojedynczych grup ludzkich.

W węższym znaczeniu termin kwestia społeczna oznacza konkretny problem o szczególnie wysokim stopniu dotkliwości dla życia i współdziałania członków społeczności. W szerszym znaczeniu oznacza on przeciwieństwo pomiędzy zasadami obowiązującymi w danym społeczeństwie, formacji ustrojowej czy nawet cywilizacji, a dążeniami jednostek i zbiorowości do godnego życia. Jan Danecki w publikacji „Kwestie społeczne - istota, źródła, zarys diagnozy” przyjmuje, iż „źródła kwestii społecznych tkwią wewnątrz społeczeństwa: w mechanizmach życia zbiorowego (...) mogą być - jak każdy problem społeczny - ograniczane

i rozwiązywane we wszystkich skalach współżycia: od rodziny poprzez środowiska lokalne i zawodowe po skalę ogólnopolską (...) również międzynarodową".

Mechanizmów powstawania problemów społecznych - kwestii społecznych upatrywać należy w funkcjonowaniu społeczeństwa. Są nimi przede wszystkim:

- dezorganizacja społeczeństwa,
- gwałtowna zmiana społeczna,
- opóźnienia kulturowe,
- przemiany gospodarcze wyprzedzające przemiany w sposobie myślenia i działania,
- złe funkcjonowanie instytucji politycznych czy administracyjnych,
- niekompetencja polityków czy urzędników państwowych,
- dysfunkcjonalność instytucji społecznych,
- dominacja grup społecznych, eksploatacja, wyzysk,
- nierówności społeczne, niesprawiedliwość społeczna,
- złe funkcjonowanie instytucji edukacyjnych,
- nieprzystosowanie do pełnienia określonych ról społecznych.

Funkcjonujące w środowisku lokalnym kwestie i problemy społeczne prowadzą do wykluczenia społecznego, czyli sytuacji uniemożliwiającej lub znacznie utrudniającej jednostce lub grupie zgodne z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób. Środkiem umożliwiającym przeciwdziałanie tej sytuacji jest integracja społeczna, czyli działania wspólnotowe na zasadach dialogu, wzajemności i równorzędności, którego celem jest dążenie do społeczeństwa opartego na demokratycznym współuczestnictwie, rządach prawa i poszanowaniu różnorodności kulturowej, w którym obowiązują i są realizowane podstawowe prawa człowieka i obywatela oraz skutecznie wspomaga się jednostki i grupy w realizacji ich celów życiowych.

Przygotowując dokumenty programowe, które wskazywać będą podstawowe kierunki działań samorządu lokalnego, nie można nie wspomnieć o wartości podstawowej, która posłużyła konstruktorom dokumentu jako fundament pomocy. Wspieranie rodziny jako najważniejszej komórki społecznej jest naczelnym przesłaniem niniejszego dokumentu, od wspierania siły rodziny należy rozpocząć każdy rodzaj oferowanej pomocy.

1.3. STRUKTURA DOKUMENTU

Strategie rozwiązywania problemów społecznych to tyle, co względnie trwałe wzory interwencji społecznych podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk) występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Mówiąc o gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, należy mieć na myśli w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji pomocy społecznej (i pokrewnych) prowadzone na terenie gminy, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

W oparciu o uzyskane od władz lokalnych informacje i materiały został przygotowany dokument, który pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski ze strony władz lokalnych. Metodyka opracowania dokumentu pozwoliła na zaangażowanie środowiska lokalnego w budowę strategii na najważniejszych jej etapach, od diagnozy do wdrożenia i realizacji.

Przedłożony materiał został opracowany w Ośrodku Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Łódzkim przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych - Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu.

1.4. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Konstruując Strategię Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy, należy pamiętać, że nie jest to jedyny dokument w obszarze polityki społecznej, którego skutki będą dotyczyły mieszkańców naszej gminy. Krytyczna analiza dokumentów programowych powstających na poziomie kraju, województwa czy powiatu pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym, tak by części działań nie powielać, ale wpisywać się własnymi konstrukcjami programowymi w już funkcjonującą rzeczywistość formalno-prawną.

1.4.1. NARODOWY PLAN ROZWOJU NA LATA 2007-2013

Narodowy Plan Rozwoju na lata 2007-2013 jest kompleksowym programem rozwoju społeczno-gospodarczego Polski. Przygotowanie i realizacja NPR ma spowodować skuteczne włączenie Polski w kształtowanie Unii Europejskiej, której jednym z konstytucyjnych fundamentów jest zasada spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Obecność Polski w Unii Europejskiej stwarza ogromną szansę zmniejszenia naszego dystansu do najwyżej rozwiniętych społeczeństw. By w pełni wykorzystać tę perspektywę rozwojową, powstaje Narodowy Plan Rozwoju (NPR) na lata 2007-2013, który spaja wszystkie przedsięwzięcia o charakterze rozwojowym. Jest on koncepcją modernizacji polskiej gospodarki oraz propozycją takich zmian instytucjonalnych, które umożliwią tę modernizację. Wstępny projekt Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013 został przyjęty przez Radę Ministrów 11 stycznia 2005 r.

Misją NPR jest podjęcie i uruchomienie przedsięwzięć, które zapewnią wysoki wzrost gospodarczy, umocnienie konkurencyjności regionów i przedsiębiorstw oraz wzrost zatrudnienia, przy zapewnieniu wyższego poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Wśród głównych zasad sprzyjających realizacji podstawowych wartości wymienia się:

- Pomocniczość państwa — umacnianie samorządności terytorialnej i społeczeństwa obywatelskiego, przy zachowaniu autonomii i partnerstwa w relacjach między administracją państwową oraz strukturami samorządowymi i pozarządowymi;
- Uznanie wykształcenia, wiedzy, informacji i kultury za fundament społeczno-gospodarczego rozwoju;
- Polityka prorodzinna przyczyniająca się do wyższego poziomu dzietności, gwarantująca prawidłowy rozwój dzieci i promująca partnerski model rodziny;
- Ochrona rynku i konkurencji;
- Zapewnienie równego dostępu do sądu i ochrony konstytucyjnych praw;
- Dialog obywatelski i partnerstwo społeczne;
- Kształtowanie partnerskich relacji Polski z państwami demokratycznymi oraz jej uczestnictwa, w globalnej polityce i gospodarce.

Narodowy Plan Rozwoju na lata 2007-2013 formułuje 3 cele strategiczne:

- Utrzymanie gospodarki na ścieżce wysokiego wzrostu gospodarczego.

Polska gospodarka charakteryzuje się znaczącym potencjałem rozwojowym, ale też szeregiem strukturalnych zapóźnień i deficytów. Zagrożeniem jest na przykład wysoki i szybko rosnący poziom zadłużenia państwa. Rozwiązywanie zasadniczych problemów gospodarczych i społecznych będzie możliwe jedynie pod warunkiem utrzymania wysokiego poziomu wzrostu gospodarczego.

- Wzmocnienie konkurencyjności regionów i przedsiębiorstw oraz wzrost zatrudnienia.

W 2004 r. polska gospodarka wyszła z okresu spowolnionego wzrostu i stagnacji. Można przewidywać, że tempo wzrostu zbliży się do poziomu 6 proc. Właśnie teraz niezbędne staje się podejmowanie procedur i uruchamianie przedsięwzięć, które umocnią mikroekonomiczne fundamenty gospodarki oraz utrwalą tendencję wzrostową.

■ Podniesienie poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Transformacja w latach 1989-2004 wiązała się z występowaniem negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych. Wysokie bezrobocie, pogłębiające i poszerzające się ubóstwo, wykluczenie społeczne, dezintegracja społeczna, marginalizacja wielu wspólnot lokalnych i peryferyzacja niektórych regionów stanowi zagrożenie i przeszkodę w rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz staje się źródłem konfliktów społecznych. Jednocześnie zjawiska te ograniczają potencjał rozwojowy gospodarki i możliwości awansu cywilizacyjnego. Stąd rozwój społeczno-gospodarczy musi respektować m.in. zasadę zrównoważonego rozwoju. Miarami realizacji tego celu będą: zróżnicowanie poziomu dochodów i rozwoju regionalnego oraz dostępność komunikacyjna do regionów peryferyjnych.

Narodowy Plan Rozwoju na lata 2007-2013 jest kontynuacją obowiązującego obecnie planu na lata 2004-2006.

1.4.2. NARODOWA STRATEGIA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Cele polityki integracji społecznej w Polsce wynikają przede wszystkim z priorytetów określonych w przyjętej w czerwcu 2004 r. Narodowej Strategii Integracji Społecznej. Cele polityki integracji społecznej w Polsce wynikają również z celów w zakresie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego przyjętych w grudniu 2000 r. przez Radę Europejską w Nicei. Polska w pełni zaakceptowała ich zasadność, co zostało oficjalnie potwierdzone poprzez przyjęcie w grudniu 2003 r. Wspólnego Memorandum Polski i UE o Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum).

Zarówno Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej, jak i Wspólne Memorandum są elementami realizacji Strategii Lizbońskiej, która została przyjęta przez piętnaście krajów członkowskich w marcu 2000 roku. Polskie priorytety wpisują się także w podstawowe założenia Zrewidowanej Strategii Spójności Społecznej Rady Europy, której inauguracja odbyła się w lipcu 2004 r. w Warszawie. Jednym z tych założeń jest budowanie integracji i spójności społecznej w oparciu o prawa człowieka, a zwłaszcza te prawa, które zostały zawarte w Zrewidowanej Europejskiej Karcie Społecznej.

Priorytety Narodowej Strategii Integracji Społecznej stworzone zostały z perspektywą ich realizacji do 2010 roku. Krajowy Plan Działania uwzględnia te priorytety, których realizacja jest szczególnie pilna. Wynikają one także z przedstawionej analizy sytuacji ekonomiczno-społecznej ilustrującej podstawowe przyczyny ubóstwa i zagrożenia wykluczeniem społecznym.

Priorytety zawarte w NSIS w zakresie realizacji **prawa do edukacji** są następujące:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- upowszechnienie kształcenia na poziomie wyższym i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego.

W zakresie realizacji **prawa do zabezpieczenia socjalnego**:

- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, którego poziom jest obecnie nieakceptowany i wymaga podjęcia zdecydowanych działań,
- ograniczenie tendencji wzrostowych rozwarstwiania dochodowego, tak aby różnice te nie odbiegały od przeciętnego poziomu w krajach UE.

Bezrobocie jest jedną z form wykluczenia społecznego silnie powiązaną z innymi jego przejawami, np. ubóstwem, w warunkach niskiej skuteczności systemu zabezpieczenia socjalnego dla osób bezrobotnych i ich rodzin. Dlatego też w Narodowej Strategii Integracji Społecznej cztery z dwudziestu priorytetów odnoszą się do sfery działań dotyczących realizacji **prawa do pracy**:

- ograniczenie bezrobocia długookresowego;
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży;
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród niepełnosprawnych;
- zwiększanie liczby uczestników aktywnej polityki rynku pracy. W

zakresie realizacji **prawa do ochrony zdrowia.**

- wydłużenie przeciętnego trwania życia w sprawności;
- upowszechnienie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- zwiększenie zakresu objęcia kobiet i dzieci programami zdrowia publicznego. W

zakresie realizacji **innych praw społecznych:**

- zwiększenie dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością;
- zapewnienie lepszego dostępu do pracowników socjalnych;
- rozwinięcie pomocy środowiskowej i zwiększenie liczby osób objętych jej usługami;
- zwiększenie zaangażowania obywateli w działalność społeczną;
- realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorządy terytorialne;
- zwiększenie dostępu do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

1.4.3. KRAJOWY PLAN DZIAŁANIA NA RZECZ INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej to program poprawy dostępu do praw społecznych i zwiększania poziomu ich realizacji. Jest to również zasadniczy instrument osiągania integracji społecznej w europejskim modelu społecznym. Realizacja praw społecznych oczywiście kosztuje, tak samo jak realizacja wszystkich innych kategorii praw człowieka określonych w prawie międzynarodowym i krajowym. Trzeba więc zapewnić

w sposób trwałe zasoby finansowe, kadrowe, lokalowe, rzeczowe i inne instytucjom odpowiedzialnym za realizację tych praw.

Prawa społeczne powinny mieć obecnie priorytet w wydatkach publicznych ze względu na to, że ich realizacja znacznie się pogorszyła w ostatnich latach, a więc zmniejsza się poziom integracji społecznej i zwiększa się skala i zasięg procesów wykluczenia społecznego. W przyjętym Krajowym Planie Działań na rzecz Integracji Społecznej za najważniejsze uznano:

- działania edukacyjne, socjalne i zdrowotne zapobiegające wykluczaniu oraz wspierające grupy zagrożone w działaniach umożliwiających równy start dzieci i młodzieży,
- budowę systemu bezpieczeństwa socjalnego i przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu,
- realizację prawa do pracy dla każdego, w tym szczególnie dla grup defaworyzowanych na rynku pracy poprzez odpowiednią politykę makroekonomiczną i politykę zatrudnienia,
- rozwój systemu instytucjonalnego z jasnym podziałem odpowiedzialności instytucji rządowych i samorządowych, otwierającego jednocześnie przestrzeń dla aktywności obywatelskiej i upodmiotowienia korzystających z usług społecznych świadczonych zarówno przez państwo, jak i przez organizacje pozarządowe.

Na poziomie operacyjnym ważne jest, że polska polityka integracji społecznej musi być realizowana **we współpracy z szeroko rozumianymi partnerami społecznymi**. Szczególnie chodzi tu o związki zawodowe i związki pracodawców, organizacje pozarządowe, samorządy lokalne oraz odpowiednie charytatywne instytucje kościołów i związków wyznaniowych. Niezależnie od osiągniętego poziomu zamożności oraz stanu koniunktury gospodarczej państwo nie jest w stanie zrealizować celów tej polityki bez partnerstwa z innymi instytucjami. W tym kontekście ustalono następujące priorytety na najbliższe dwa lata:

- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną, głównie poprzez zwiększenie ich uczestnictwa w działalności organizacji pozarządowych i innych formach pracy społecznej oraz samopomocy,

- wzrost liczby samorządów, które z pełną wrażliwością i zaangażowaniem podejmują się tworzenia lokalnych strategii przeciwdziałania ubóstwu

i wykluczeniu społecznemu, a następnie realizują ich założenia.

1.4.4. ŁÓDZKI PROGRAM ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA LATA 2001-2005

Ze względu na swój dalekosiężny charakter strategia budowana na poziomie lokalnym musi uwzględniać i brać pod uwagę przesłanki zawarte w dokumentach strategicznych podmiotów, z którymi gmina współpracuje na zasadzie partnerstwa. Jednym z nich jest samorząd województwa łódzkiego. Strategia Rozwoju Polityki Społecznej Województwa Łódzkiego na lata 2001-2005 przyjęta przez wojewódzki sejmik uchwałą nr XXIII/286/2000 z dnia 26 września 2000 r. pozwala zaplanować terenowe działania z zakresu polityki społecznej w taki sposób, aby przeciwdziałać najistotniejszym zagrożeniom społecznym przy aktywnym udziale samorządów lokalnych i organizacji pozarządowych. Zagrożenia takie, jak negatywne skutki ubóstwa i zjawisko wykluczenia społecznego, to wyzwania nie tylko dla Łódzkiego, ale również dla społeczeństwa współczesnej Europy.

Rozwiązywanie problemów społecznych to nie tylko zadanie samorządu województwa. To przede wszystkim organizowanie wsparcia i pomocy osobom potrzebującym w miejscu ich zamieszkania, a więc przy udziale jednostek organizacyjnych samorządów lokalnych. Województwo poprzez działalność Regionalnego Ośrodka Pomocy Społecznej pełni rolę wspierającą, aktywizującą, koordynującą i inicjującą nowe rozwiązania, zmierzające tym samym do wyrównywania poziomu życia mieszkańców Łódzkiego. Program określa główne działania samorządu województwa zgodnie z przypisanymi województwu zadaniami z zakresu pomocy społecznej.

Misją powyższej Strategii jest zintegrowany, efektywny model regionalnej pomocy społecznej, zmierzający do poprawy jakości życia mieszkańców. Pośród jej strategicznych celów wymienia się:

1. Wspieranie działań sprzyjających aktywności życiowej osób i rodzin.

- Systemowa pomoc osobom i rodzinom;
- Zapobieganie i przeciwdziałanie problemom uzależnień.

2. Zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka, doprowadzenie do ich życiowego usamodzielnienia się i integracji ze środowiskiem.

- Motywacja osób i rodzin dotkniętych lub zagrożonych patologią społeczną do zmiany stylu życia;
- Poprawa warunków społecznego i zawodowego funkcjonowania osób niepełnosprawnych;
- Wspieranie bezrobotnych i poszukujących pracy, zapobieganie sytuacjom kryzysowym wynikającym z długotrwałego pozostawania bez zatrudnienia.

3. Dbłość o profesjonalizm kadry pomocy społecznej i zwiększenie skuteczności jej działania.

- Poprawa stanu wiedzy o problemach społecznych i polityce socjalnej;
- Zwiększenie skuteczności oddziaływania na środowiska wymagające pomocy systemowej;
- Dostępność kształcenia i szkolenia zawodowego pracowników służb socjalnych;
- Upowszechnianie innowacji w zakresie polityki społecznej.

1.4.5. STRATEGIA DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB

NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE ZGIERSKIM

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie zgierskim jest dopiero przygotowywana. Tutejsze Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie dysponuje jedynie Strategią działań na rzecz osób niepełnosprawnych, przyjętą w uchwale nr XII/85/03 Rady Powiatu Zgierskiego z dnia 27 czerwca 2003 r. Jak wynika z danych PFRON, ustalonych w 2000 roku, na terenie powiatu mieszka 12,5 tysiąca osób niepełnosprawnych, czyli 7,6 procent ogółu ludności. Czas realizacji strategii ustalono na lata 2003-2008. Efektem przygotowanej strategii ma być stworzenie zintegrowanych, międzyresortowych programów działań, umożliwiających jednocześnie opracowywanie konkretnych rozwiązań problematyki niepełnosprawności i ich bieżącą modyfikację. Okres ten zapewne pozwoli na realizację planowanych zamierzeń, na stały monitoring i dokonywanie ocen skuteczności obranych kierunków zmian, pozwoli wreszcie podsumować efektywność nowych struktur pomocy społecznej na terenie powiatu.

Misją pomocy społecznej jest stworzenie społeczeństwa wzajemnie sobie pomagającego. Celem strategicznym niniejszego dokumentu jest:

Integracja osób niepełnosprawnych z lokalnym środowiskiem.

Cele operacyjne:

- a) Budzenie świadomości społecznej odnośnie możliwości i potrzeb osób niepełnosprawnych oraz propagowanie przysługujących im praw poprzez:
 - organizację punktów informacyjnych dla osób niepełnosprawnych;
 - stałą aktualizację informacji;
 - umożliwienie uzyskania pomocy socjalno-prawnej;
 - stworzenie bazy informatycznej;
 - posługiwanie się w przekazie informacji różnorodnymi formami komunikowania się;
 - określenie warunków współpracy ze środkami masowego przekazu celem kreowania w społeczeństwie nowego wizerunku osób niepełnosprawnych;
 - motywowanie przedsiębiorców sektora prywatnego do uwzględnienia w swej działalności kwestii niepełnosprawności;
 - prowadzenie szkoleń pracowników instytucji samorządowych i innych w zakresie rozwiązywania problemów niepełnosprawności;
 - organizowanie szkoleń dla osób niepełnosprawnych informujących o należnych im prawach;
 - promowanie umiejętności osób niepełnosprawnych;
 - wspieranie akcji i programów profilaktyczno-edukacyjnych skierowanych do dzieci, młodzieży i dorosłych, zapobiegających powstawaniu niepełnosprawności.
- b) Zapewnienie skutecznej pomocy medycznej poprzez:
 - propagowanie zdrowego trybu życia i edukacji zdrowotnej, eliminującej częściowo powstawanie niepełnosprawności;
 - wczesną interwencję medyczną oraz wczesne wykrywanie, diagnozę

1 leczenie uszkodzeń;

- tworzenie ośrodków wczesnej interwencji medycznej;
- szkolenie personelu medycznego i opiekuńczego w zakresie wykrywania uszkodzeń oraz kierowania rodzin do odpowiednich placówek;
- zapewnienie dostępu do odpowiednich metod i technologii medycznych;
- zagwarantowanie dostępnej, systematycznej i specjalistycznej opieki zdrowotnej.

c) Zapewnienie niepełnosprawnym usług rehabilitacyjnych w celu osiągnięcia przez nich optymalnego poziomu niezależności i samodzielnego funkcjonowania poprzez:

- rozpoznawanie - odpowiednich dla danych typów dysfunkcji - potrzeb w zakresie rehabilitacji;
- utworzenie bazy rehabilitacyjnej oraz organizowanie wielofunkcyjnych form rehabilitacji w ośrodkach najbliższych miejscu zamieszkania;
- tworzenie programów rehabilitacyjnych dla różnych grup niepełnosprawności;
- tworzenie centrów szkoleniowo-rehabilitacyjnych;
- tworzenie systemu rehabilitacji i wspierania osób niepełnosprawnych (tzw. systemy na całe życie: wczesna interwencja medyczna, edukacja, praca, opieka społeczna);
- zapewnienie niepełnosprawnym dostępu do indywidualnego sprzętu rehabilitacyjnego i wspomagającego;
- włączenie organizacji pozarządowych w projektowanie i organizowanie usług rehabilitacyjnych;
- angażowanie osób niepełnosprawnych i ich rodzin w proces rehabilitacji (jako nauczyciele, instruktorzy, terapeuci, doradcy);
- zasięganie opinii organizacji osób niepełnosprawnych w zakresie oceny rozwiązań i programów rehabilitacji
- organizowanie transportu do placówek medycznych i rehabilitacyjnych;

- budowa i rozbudowa ośrodków medycznych i rehabilitacyjnych oraz usług socjalno-ekonomicznych;
 - współpraca z sektorem prywatnym w celu pozyskiwania środków pozabudżetowych niezbędnych do wspomagania systemu rehabilitacji.
- d) Zapewnienie równych szans w dostępie do edukacji na poziomie podstawowym, średnim, wyższym, o charakterze integracyjnym dla niepełnosprawnych dzieci, młodzieży i dorosłych, do czego jest niezbędne:
- tworzenie systemu placówek kształcenia integracyjnego;
 - uwzględnianie zagadnień integracji młodzieży w planach edukacyjnych, programach nauczania i systemie organizacji szkół;
 - szkolenie kadry placówek oświatowych w zakresie wspomagania rozwoju i umiejętności uczniów niepełnosprawnych (tyflopedagogika, surdopedagogika, logopedia, rehabilitacja ruchowa, resocjalizacja itp.);
 - włączanie rodziców, opiekunów, organizacji osób niepełnosprawnych do tworzenia procesu nauczania;
 - określenie zasad polityki edukacyjnej dla osób niepełnosprawnych w szkołach o charakterze masowym, uwzględniających następujące zagadnienia:
 - elastyczność programów;
 - zajęcia dodatkowe;
 - odpowiednie przygotowanie programów nauczania;
 - szkolenia nauczycieli i nauczycieli wspomagających;
 - podniesienie jakości i dostępności edukacji specjalnej dla osób o różnorodnych dysfunkcjach, których potrzeby edukacyjne nie mogą być zaspokojone w ogólnym systemie nauczania;
 - tworzenie przez organizacje pozarządowe i osoby fizyczne ośrodków wspierających prowadzenie edukacji i wyrównujących szanse;
 - zapewnienie bazy materialnej niezbędnej do realizacji procesu dydaktycznego, terapeutycznego i rehabilitacyjnego (specjalne pomoce dydaktyczne, sprzęt rehabilitacyjny itp.);

- tworzenie dogodnych warunków do zdobywania wyższego wykształcenia;
 - zapewnienie młodzieży niepełnosprawnej i jej opiekunom dostępu do informacji o możliwościach zdobywania wykształcenia.
- e) Wzmacnianie aktywności zawodowej. Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych w zakresie zatrudnienia i wykonywania pożytecznego i satysfakcjonującego zajęcia poprzez:
- tworzenie lokalnego systemu rehabilitacji zawodowej, a tutaj:
 - wspieranie młodzieży niepełnosprawnej w podejmowaniu szkolenia i kształcenia zawodowego;
 - badanie osób niepełnosprawnych pod kątem możliwości zatrudnienia;
 - nauczanie młodzieży niepełnosprawnej kończącej cykl kształcenia technik autoprezentacji i aktywnego poszukiwania pracy;
 - wspieranie rehabilitacji zawodowej poprzez prowadzenie szkoleń skierowanych do osób podejmujących pracę po raz pierwszy;
 - stosowanie aktywnych form rehabilitacji zawodowej we współpracy z organizacjami pozarządowymi, osobami fizycznymi i innymi podmiotami, a tutaj:
 - organizowanie i tworzenie warsztatów terapii zajęciowej;
 - organizowanie i tworzenie Zakładów Aktywizacji Zawodowej (ZAZ);
 - prowadzenie i wspieranie funkcjonowania Zakładów Pracy Chronionej (ZPChr.) i spółdzielni inwalidów;
 - świadczenie usług i współpraca kooperacyjna ZAZ, ZPChr. na rzecz innych zakładów pracy;
 - wspieranie form przygotowania zawodowego odpowiedniego do aktualnego zapotrzebowania rynku pracy i uwzględniającego szanse i możliwości zatrudnienia osób z danymi dysfunkcjami poprzez:
 - prowadzenie w PUP stałej analizy zapotrzebowania w danych zawodach;
 - przystępowanie PUP do programów umożliwiających powstanie instytucji tzw. asystenta zawodowego;

- współpraca szkół zawodowych, Warsztatów Terapii Zajęciowej (WTZ), ZAZ, ZPChr., spółdzielni inwalidów, PUP z organizacjami pracodawców;
 - walka z uprzedzeniami w stosunku do zatrudniania osób z zaburzeniami psychicznymi i upośledzeniem umysłowym;
 - zapewnienie odpowiedniej infrastruktury w zakładach pracy zatrudniających osoby niepełnosprawne.
- f) Zagwarantowanie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w przedsięwzięciach kulturalnych oraz możliwości uprawiania sportu i rekreacji na równi z osobami sprawnymi poprzez:
- przygotowanie obiektów sportowych i kulturalnych do tego celu;
 - aktywizację osób niepełnosprawnych do czynnego uczestnictwa w życiu kulturalnym i sportowym;
 - przygotowanie informacji o imprezach kulturalnych i sportowych w formie dostosowanej do różnych typów dysfunkcji;
 - zapewnienie niepełnosprawnym dostępu do nowoczesnej technologii celem umożliwienia korzystania z dóbr i osiągnięć kultury;
 - promocję uczestnictwa osób niepełnosprawnych w tworzeniu kultury;
 - szkolenie terapeutów, trenerów i innych osób wspomagających aktywizację niepełnosprawnych;
 - współpracę z organizacjami pozarządowymi w celu tworzenia bazy kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej (kluby sportowe, zespoły kulturalne itp.);
 - zapewnienie wypoczynku dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, organizowanie turnusów rehabilitacyjnych.
- g) Zapewnienie możliwości korzystania z form zabezpieczenia socjalnego i ekonomicznego poprzez:
- wczesne diagnozowanie problemów osoby niepełnosprawnej i jej rodziny oraz ustalenie form ich rozwiązywania;
 - organizację pomocy społecznej i socjalnej dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin;

- tworzenie i wspieranie systemu przeciwdziałającego wykluczeniu społecznemu niepełnosprawnych;
 - inicjowanie form pomocy rodzicom, opiekunom, terapeutom osób niepełnosprawnych w zakresie diagnozy, terapii, rehabilitacji, czynności opiekuńczo-wychowawczych;
 - wspieranie akcji informacyjnych, skierowanych do osób niepełnosprawnych oraz tworzenie punktów informacyjno-konsultacyjnych;
 - organizowanie stacjonarnych lub dziennych placówek opiekuńczo-terapeutycznych (środowiskowe domy pomocy, domy pomocy społecznej, świetlice środowiskowe itp.);
 - tworzenie form mieszkalnictwa chronionego i asystenckiego;
 - zapewnienie dostępu do świadczeń pieniężnych wynikających z przepisów prawa;
 - wspieranie osób niepełnosprawnych i ich rodzin w sytuacjach kryzysowych oraz zapobieganie patologii w tym obszarze społecznym poprzez:
 - tworzenie ośrodków wsparcia;
 - możliwość korzystania z profesjonalnego wsparcia udzielanego przez służby do tego przygotowane;
 - pomoc w wychodzeniu z kryzysu.
- h) Inicjowanie działań umożliwiających samodzielne funkcjonowanie w obszarze życia rodzinnego i społecznego, gdzie istotne są:
- likwidacja barier funkcjonalnych w obszarze życia jednostki, a tutaj:
 - optymalizacja wykorzystania środków PFRON na likwidację barier architektonicznych poprzez dofinansowanie wniosków zapewniających kompleksowe przystosowanie obiektu do potrzeb niepełnosprawnych;
 - rozpatrywanie wniosków o dofinansowanie likwidacji barier funkcjonalnych z uwzględnieniem
 - popularyzacja wykorzystywania funkcjonalnych i tanich rozwiązań technicznych, umożliwiających samodzielne przystosowanie lokalu mieszkalnego do indywidualnych potrzeb;

- likwidacja barier funkcjonalnych o charakterze publicznym, a tutaj:
 - dostosowanie środków transportu publicznego do potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych;
 - ścisły nadzór nad realizacją przepisów prawa w zakresie planowania przestrzennego, budownictwa mieszkaniowego i obiektów użyteczności publicznej;
 - uwzględnianie w planach modernizacji i rozbudowy dróg publicznych rozwiązań korzystnych dla osób z dysfunkcjami ruchowymi, tj. obniżanie wysokości krawężników przy przejściach dla pieszych czy instalowanie sygnalizacji świetlno-dźwiękowej;
 - wspieranie i wdrażanie form nauki życia z niepełnosprawnością, a tutaj:
 - inicjowanie działalności wolontariatu w zakresie nauczania życia z różnymi typami dysfunkcji;
 - wspieranie grup terapeutycznych, udzielających pomocy psychologicznej;
 - promocja działań podnoszących aktywność fizyczną osób niepełnosprawnych;
 - szkolenie niepełnosprawnych w zakresie samodzielności w codziennym funkcjonowaniu i aktywności społecznej.
- i) Współpraca samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi, w której istotne są:
- uznanie doradczej roli organizacji pozarządowych w kształtowaniu polityki społecznej w odniesieniu do osób niepełnosprawnych, a tutaj:
 - motywowanie do tworzenia organizacji osób niepełnosprawnych i stowarzyszeń wspierających;
 - tworzenie płaszczyzny kooperacji pomiędzy organizacjami pozarządowymi;
 - współpraca samorządu z organizacjami pozarządowymi w zakresie:
 - identyfikacji potrzeb i działań priorytetowych;
 - uczestnictwa w planowaniu i wdrażaniu rozwiązań dotyczących

niepełnosprawności; - uczestnictwa w
ocenie przedsięwzięć;

- prowadzenie monitoringu działalności organizacji pozarządowych.

j) Koordynacja działań na rzecz osób niepełnosprawnych, a w szczególności:

- utworzenie na szczeblu powiatowym organu koordynującego działalność na rzecz osób niepełnosprawnych;
- powołanie Rady Konsultacyjnej, reprezentatywnej dla wszystkich aspektów niepełnosprawności;
- współpraca służb społecznych, instytucji, organizacji pozarządowych w zaspokajaniu potrzeb i praw osób niepełnosprawnych;
- ocena realizacji i aktualizacji programów oraz zadań dotyczących niepełnosprawności.

2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Część diagnostyczna zawiera diagnozę problemów społecznych gminy. Diagnoza została oparta na badaniu źródeł zastanych oraz skonstruowanych specjalnie do tego celu ankiet i wywiadów.

2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Aleksandrów Łódzki jest gminą miejsko-wiejską położoną w obszarze województwa łódzkiego. Gmina, leżąca w centralnej części województwa i najbliższej odległości od jego stolicy, liczy (wg stanu na 31 XII 2004 r.) 20.374 mieszkańców miasta i 5.621 mieszkańców gminy.

Gmina Aleksandrów Łódzki jest jedną z kilku jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład powiatu zgierskiego. Do gminy, oprócz miasta Aleksandrów Łódzki, należy 26 wsi: Antoniew, Bełdów, Brużyczka Mała, Budy Wolskie, Chrośno, Ciężków, Jastrzębie Górne, Karolew, Kolonia Brużycza, Krzywiec, Księżstwo, Łobódź, Nakielnica, Nowe Krasnodęby, Nowy Adamów, Prawęcice, Rąbień, Rąbień AB, Ruda Bugaj, Sanie, Słowak,

Sobień, Stare Krasnodęby, Stary Adamów, Wola Grzymkowa i Zgniłe Błoto oraz 4 przysiółki: Bełdów Krzywa Wieś, Grunwald, Izabelin i Placydów.

Najliczniejsze są wsie Rąbień i Rąbień AB, w których mieszka odpowiednio 886 i 533 osób, najslabiej zaludniony jest Karolew, liczący 13 mieszkańców. Trudno w tej sytuacji pokusić się o wiarygodną średnią arytmetyczną, niemniej z danych demograficznych można wyciągnąć wniosek, iż na terenie gminy najwięcej jest wsi zamieszkałych przez 150-250 osób.

Miasto powstało po upadku Napoleona, w trakcie tworzenia Królestwa Polskiego przez cara Aleksandra I. Właśnie od jego imienia osada, która w 1822 roku otrzymała prawa miejskie, przyjęła prawdopodobnie swą nazwę. Przez cały XIX wiek używano wymiennie dwóch nazw: Aleksandrów Łęczycki i Aleksandrów Fabryczny.

Założycielem miasta był właściciel dóbr Brużyc Wielka - Rafał Bratoszewski, który ufundował istniejące do dzisiaj budynki publiczne. W latach 1818-1828 powstały klasycystyczne gmachy kościołów: rzymsko-katolickiego i ewangelickiego. W tym samym stylu wybudowano ratusz i jatki. Swój dom modlitwy mieli także miejscowi Żydzi.

Mieszkańcy - Polacy, Niemcy i Żydzi - byli głównie sukiennikami, przybywającymi ze Śląska i Wielkopolski. Uczynili oni miasto kolebką polskiego włókiennictwa. Okres między założeniem miasta a wybuchem powstania listopadowego to czas bujnego rozwoju Aleksandrowa - ponad 3 tys. mieszkańców, kilkaset warsztatów sukienniczych, piekarnie, zakłady murarskie itp.

Stagnacja gospodarcza, zauważalna po 1831 roku, spotęgowała się po powstaniu styczniowym, kiedy Aleksandrów utracił prawa miejskie na przeszło pięćdziesiąt lat. Odzyskanie ich nastąpiło w 1924 roku.

Początek XX wieku poprawił koniunkturę gospodarczą. Rozwojowi sprzyjało połączenie linią tramwajową Aleksandrowa z Łodzią (1910 r.). jednocześnie wzrosła liczba mieszkańców z ok. 8 tys. w 1921 r. do 13 tys. w przededniu II wojny światowej.

W czasie okupacji Aleksandrów był miejscem licznych egzekucji dokonywanych na ludności polskiej i żydowskiej.

Po wojnie miasto żyło w cieniu zatrudniających przeszło 4 tys. pracowników Zakładów Przemysłu Pończoszniczego „Sandra”. Zmiany społeczno-ustrojowe, które zaszły po 1989 roku, spowodowały całkowitą zmianę sytuacji. O obliczu dwudziestosześcioletniej gminy decyduje głównie funkcjonowanie prywatnych zakładów dziewiarskich.

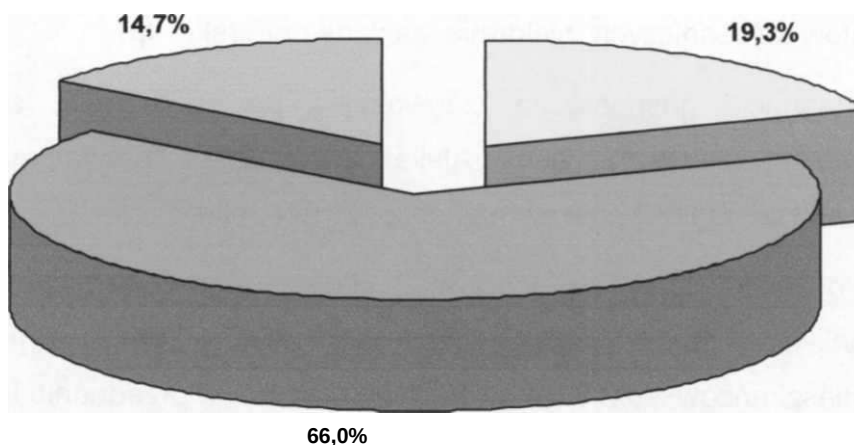
Na terenie gminy Aleksandrów Łódzki odnotowanych jest 1.885 podmiotów gospodarczych publicznych i prywatnych. Są tu trzy przedszkola, do których uczęszcza 512 dzieci, siedem szkół podstawowych z 1.748 uczniami oraz cztery gimnazja, w których uczy się 937 uczniów. Ponadto funkcjonują w gminie cztery szkoły ponadgimnazjalne, do których uczęszcza 794 uczniów.

Mieszkańcy gminy Aleksandrów Łódzki mają zapewnioną opiekę zdrowotną w sześciu przychodniach zdrowia oraz osiemnastu gabinetach prywatnych.

2.2. DEMOGRAFIA

Poniżej prezentujemy sytuację demograficzną gminy Aleksandrów Łódzki, która ma istotny wpływ na kształtowanie się sytuacji społecznej w gminie.

Struktura wiekowa mieszkańców gminy Aleksandrów Łódzki w roku 2004

- ☐ osoby w wieku przedprodukcyjnym
- ☐ osoby w wieku produkcyjnym
- ☐ osoby w wieku poprodukcyjnym

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Łódzkim

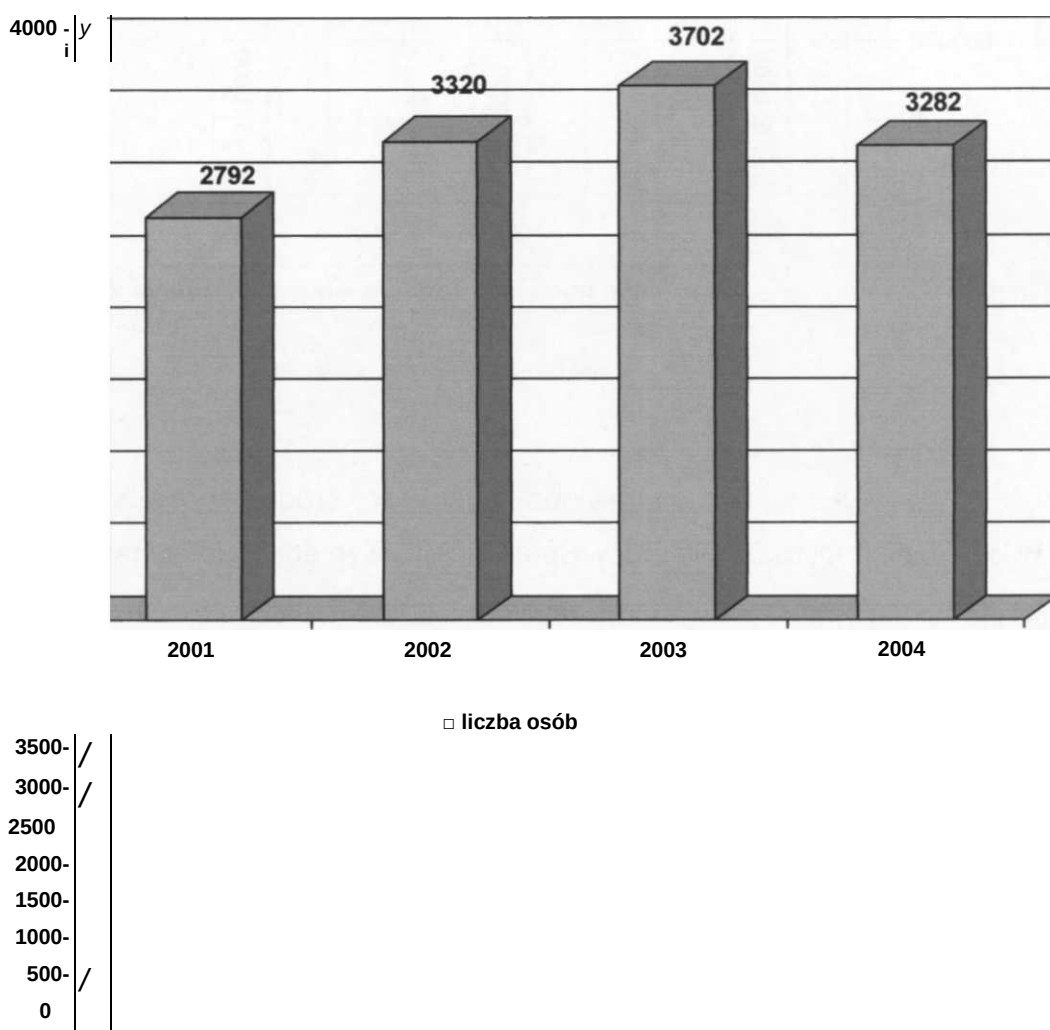
W 2004 r. teren gminy Aleksandrów Łódzki zamieszkiwało 26.026 osób, z czego 19,3 procent to dzieci i młodzież (5022 osób), 66,0 procent ludności osiągnęło wiek produkcyjny (17166 osób), a 14,7 procent wiek poprodukcyjny (3838 osób). Strukturę wiekową mieszkańców

charakteryzuje wyższy procent osób w wieku przedprodukcyjnym i niższy procent osób w wieku poprodukcyjnym. Należy jednak pamiętać o przesłankach wskazujących na starzenie się społeczności lokalnej wynikających m.in. z malejącej dzietności rodzin oraz wydłużającego się średniego wieku życia.

2.3. PROBLEMY SPOŁECZNE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

W gminie Aleksandrów Łódzki liczba osób objętych pomocą na przestrzeni lat 2001-2003 systematycznie wzrastała, po czym w 2004 r. zmalała. Malejąca liczba beneficjentów jest związana z zmianami prawnymi w szczególności wejściem w życie ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Osoby objęte pomocą społeczną w latach 2001 -2004

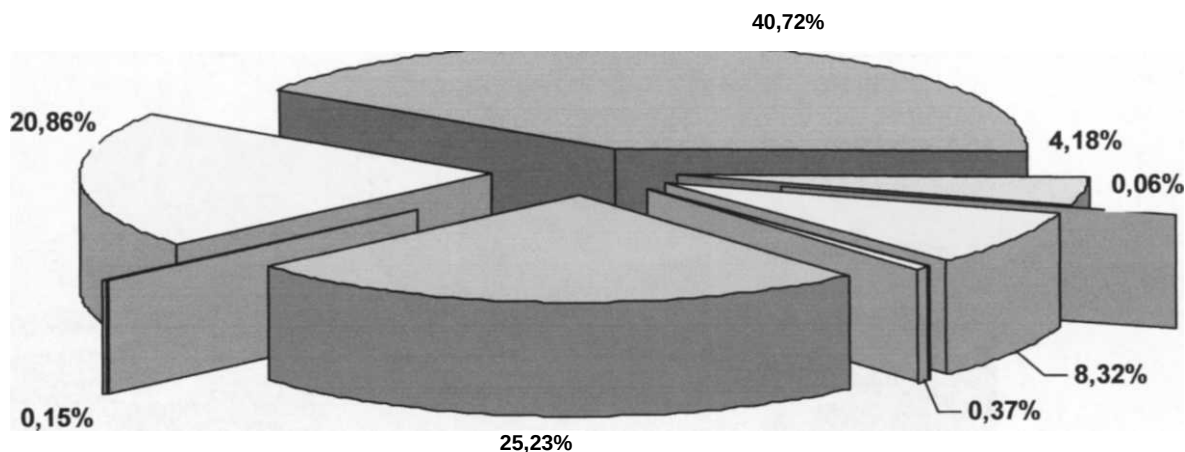
Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Łódzkim

Ogółem na przestrzeni lat 2001-2004 pomocą społeczną w gminie Aleksandrów Łódzki objęto następującą liczbę osób: 2001 r. - 2.792, 2002 r. - 3.320, 2003 r. - 3.702, 2004 r. - 3.282. Spadek ilości podopiecznych, jaki nastąpił w 2004 r., w odniesieniu do lat ubiegłych wynika z tego, że z grona świadczeniobiorców pomocy społecznej odeszli zasiłkobiorcy rent socjalnych, zasiłków gwarantowanych, zasiłków macierzyńskich i zasiłków stałych z tytułu opieki nad niepełnosprawnym dzieckiem.

Wydatki na pomoc społeczną w latach 2001-2004

Na wykresie przedstawiono wysokość środków finansowych pozostających w dyspozycji Ośrodka Pomocy Społecznej, uwzględniając wydatki na zadania własne pochodzące z budżetu gminy, wydatki ogółem, gdzie zsumowano wartości budżetu gminnego wraz kwotami na zadania zlecone. Analizując wysokość nakładów przeznaczonych na pomoc społeczną w gminie, należy zauważyć, że nakłady finansowe przeznaczane na wspomaganie osób i rodzin wzrastały, choć ów trend w roku 2003 nie był tak wyraźny jak w poprzednim okresie. Ogółem wielkość wydatków na udzielane wsparcie w kolejnych latach wyniosła: w roku 2001 - 1.366.810 zł, w roku 2002 - 1.835.800 zł, a w 2003 roku - 2.069.680 zł. W 2004 roku wielkość wydatków na pomoc społeczną wyraźnie spadła do 1.298.162 zł. Inne rozłożenie wydatków w stosunku do lat ubiegłych wynika ze zmian ustawy o pomocy społecznej.

Powody przyznawania pomocy społecznej w 2004 r.

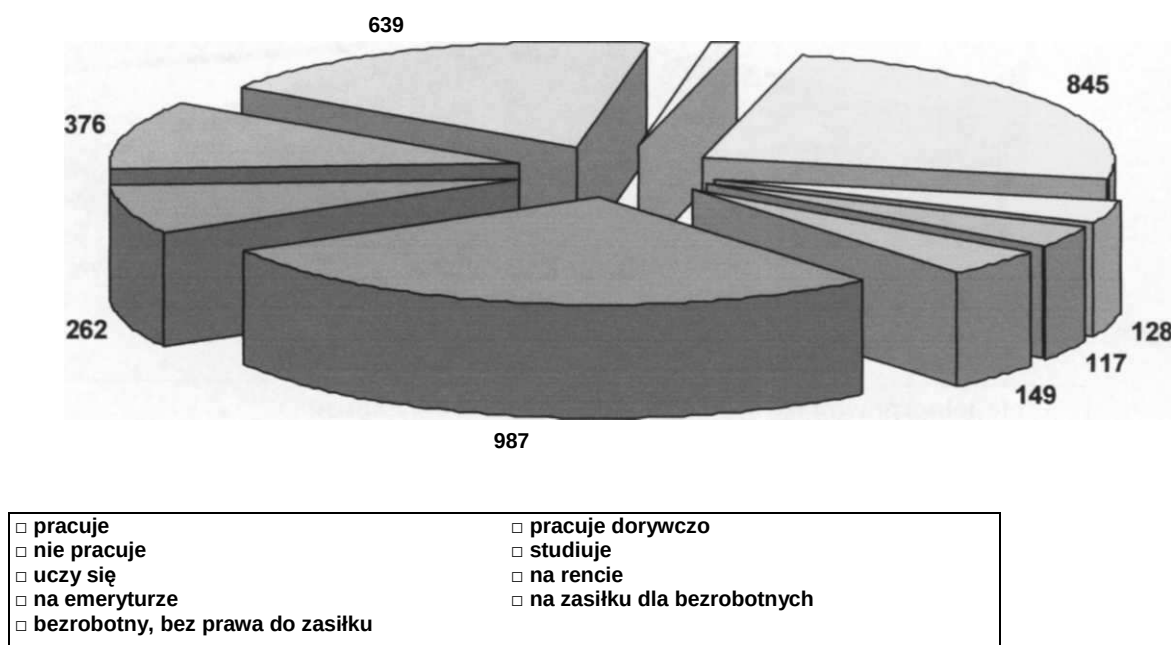
☐ niepełnosprawność	☐ bezrobocie
☐ alkoholizm	☐ narkomania
☐ ubóstwo	☐ sieroctwo
☐ bezdomność	☐ bezradność w sprawach opiek.-wych.
☐ trudności po opuszczeniu ZK	

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Łódzkim

Zasadniczą przyczyną, w związku z którą mieszkańcy wnioskuje o pomoc z systemu pomocy społecznej jest bezrobocie (2.114 beneficjentów). Brak zatrudnienia, które nie jest tylko indywidualnym problemem człowieka nim dotkniętego, ale niewątpliwie wpływa na życie i funkcjonowanie całej rodziny, jest źródłem problemów i patologii. W miarę przedłużania się okresu pozostawania bez pracy problemy te narastają i rodzą kolejne, takie jak ubóstwo, frustrację, izolację, alkoholizm, bezradność życiową. Drugim co do wielkości powodem przyznawania pomocy jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz niepełnosprawność (odpowiednio 1.310 osób oraz 1.083 osoby).

Istotną przyczyną udzielanego wsparcia w gminie są również problemy ubóstwa (432 osoby) i alkoholizmu (217 beneficjentów). Należy podkreślić, że wskazano główne przyczyny udzielanej pomocy, w tle natomiast pozostają: problem bezdomności, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego oraz narkomanii.

Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową w 2004 r.

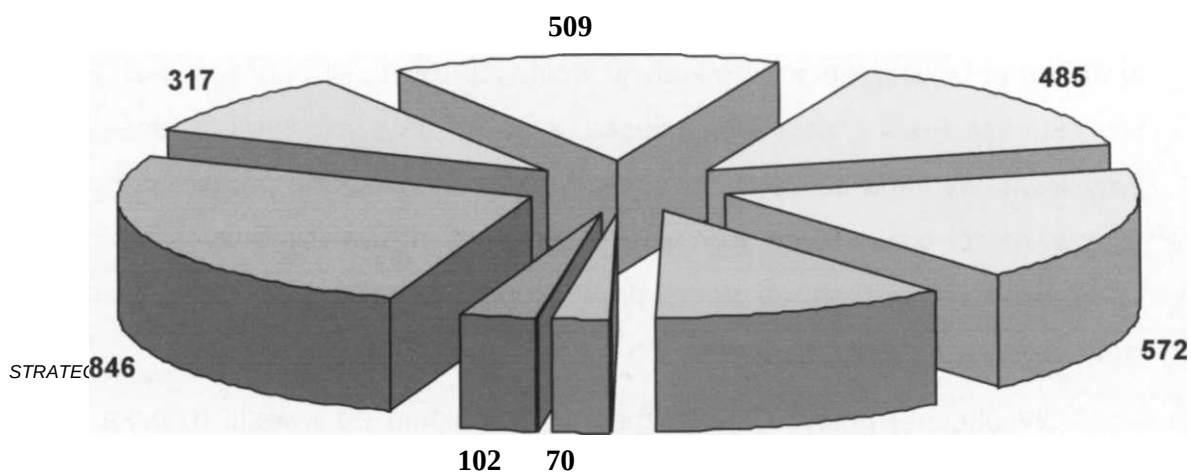

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Łódzkim

Analizując strukturę odbiorców ze względu na aktywność zawodową i uwzględniając tylko pełnoletnich beneficjentów systemu dochodzimy do wniosku, że najliczniejszą grupę stanowią osoby, które są bezrobotne, bez prawa do zasiłku (987 osób). Na drugim miejscu są osoby nie pracujące, których jest 639, a następnie osoby pracujące, także dorywczo (odpowiednio 262 i 376 osób). Na kolejnym miejscu są osoby na zasiłku dla bezrobotnych - 149 osób i pobierające rentę (128 beneficjentów).

Struktura demograficzna odbiorców pomocy społecznej w 2004 r.

Sporą grupę stanowią również osoby uczące się. Wśród nich jest 845 potrzebujących.

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Łódzkim

Dokonując analizy struktury demograficznej wszystkich beneficjentów ośrodka pomocy społecznej, okazało się, że najliczniejszą grupę stanowią osoby poniżej 15 roku życia (846 osób). Dzieci są wspierane przez ośrodek świadczeniem w postaci dożywiania w szkołach, natomiast ich liczba sprawia, że kwestia dziecka w gminie powinna być przedmiotem szczególnego zainteresowania władz samorządowych.

2.4. KWESTIA OPIEKI NAD DZIECKIEM

W polityce społecznej kwestie dziecka i rodziny traktujemy z uwagą w sposób szczególny. Dzieje się tak przede wszystkim dlatego, że dzieci wymagają szczególnej troski i ochrony, a działalność na ich rzecz powinna koncentrować się przede wszystkim na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, systemu ochrony zdrowia, wypoczynku oraz asekuirowaniu w obliczu różnych zagrożeń życiowych.

Podstawą większości działań podejmowanych na rzecz dziecka w państwach europejskich jest Konwencja o prawach dziecka, która została przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych 20 listopada 1989 r. W dokumencie uznano, że dziecko dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości powinno wychowywać się w środowisku rodzinnego szczęścia, miłości i zrozumienia. Powinno być także w pełni przygotowane do życia w społeczeństwie poprzez wychowanie w duchu pokoju, godności, tolerancji, wolności, równości i solidarności. Jak wskazano w Deklaracji Praw Dziecka - „dziecko, z uwagi na swoją niedojrzałość fizyczną oraz umysłową, wymaga szczególnej opieki oraz troski, zarówno przed, jak i po urodzeniu”. Prawa dzieci zawarte w Konwencji obejmują prawa cywilne, socjalne, kulturalne i polityczne. Nie ma tam natomiast praw ekonomicznych, uznaje się bowiem, że dziecko winno się uczyć, a nie pracować.

W obecnej polityce społecznej w odniesieniu do kwestii dziecka obserwujemy odchodzenie od pojęcia „ochrony dziecka” na rzecz zachowania nienaruszalności rodziny. Dawna koncepcja „ratowania dziecka” przez zdeteminowanych profesjonalistów, oddanych sprawie, ustępuje miejsca coraz silniejszej ideologii wspomagania rodzin, z odwołaniem się do

mocnych, a nie słabych stron rodziny. W systemie opieki nad dzieckiem, czyli w obszarze usług społecznych, którego zadaniem jest tworzenie możliwości i poprawa warunków optymalnego rozwoju dziecka, wspieranie funkcjonowania rodziny oraz wyrównywanie dysfunkcji w zachowaniach osób bądź sytuacjach społecznych tradycyjnie rozróżnia się opiekę nad dziećmi o specjalnych potrzebach, tj. dziećmi z różnego rodzaju dysfunkcjami i zaburzeniami rozwojowymi oraz opiekę nad dziećmi i młodzieżą z problemami psychospołecznymi, włącznie z osobami uzależnionymi i pozostającymi w konflikcie z prawem.

Sytuację dziecka na terenie gminy Aleksandrów Łódzki analizowano na podstawie ankiety, jaką otrzymali dyrektorzy szkół z terenu gminy. W sumie do badania przedłożono 9 ankiet, z czego 4 dotyczyły szkół podstawowych, 1 gimnazjum, 4 liceum ogólnokształcącego oraz zespołów szkół. W materiale badawczym respondenci oceniali głównie pozycję dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym.

Stopień nasilenia problemów na terenie szkół

Lp-	Cechy patologii społecznej	Stopień nasilenia cechy			Liczba przypadków
		często	rzadko	nie występuje	
1.	Konflikty z rodzicami (opiekunami)	2	3		45
2.	Konflikty z rodzeństwem	2	4		41
3.	Konflikty z nauczycielami		7		15
4.	Konflikty z kolegami szkolnymi	6	3		110
5.	Kłamstwa	4	4		89
6.	Wagary	3	5	1	44
7.	Alkoholizowanie się	1	3	5	2
8.	Narkotyzowanie się	1	3	5	6
9.	Palenie papierosów	4	4	1	80
10.	Ucieczki z domu		2	7	4
11.	Kradzieże		9		21
12.	Agresja i przemoc, w tym:		1	1	
	- poniżanie	2	5	1	88
	- zastraszanie	1	6	1	46
	- znęcanie się		3	5	9
	- bicie	4	4		69
	- wymuszanie pieniędzy		5	3	15
	- zmuszanie do palenia papierosów		2	6	
13.	Autoagresja		3	6	3
14.	Przestępczość ujawniona		4	5	10
15.	Niszczenie mienia szkolnego	2	6		41
16.	Drugoroczność	1	7		88
17.	Udział w grupach negatywnych		7	2	19
18.	Opieka kuratora sądowego	1	5	1	48
19.	Przemoc w rodzinie		6	2	16
20.	Zaniedbanie przez dom	2	5	1	36
21.	Wykorzystywanie seksualne		1	8	1

Dane ze szkół Gminy Aleksandrów

Osoby wypełniające ankiety (dyrektor, pedagog) oceniały, czy dana kwestia na terenie ich szkoły występuje „często”, „rzadko”, czy też „nie występuje”. Stopień nasilenia przedstawiono w tabeli w formie cyfry, która oznacza, ilu respondentów wskazało na dany problem w brany pod uwagę stopniu nasilenia. Suma cyfr z pozycji „często”, „rzadko”, „nie występuje” nie może być większa niż liczba szkół z terenu gminy (dotyczy szkół, które przesłały ankietę). Jeżeli otrzymana liczba jest mniejsza, oznacza to, że w którejś ze szkół problemu nie uwzględniono lub problem nie występuje. Liczba przypadków jest sumą wszystkich odnotowanych przypadków występujących na terenie szkół.

Problemy uczniów w środowisku szkolnym

Wskazując najistotniejsze kwestie, pedagodzy korzystali z zamkniętego zestawu kategorii, mając do wyboru 21 zmiennych. Określając stopień natężenia występujących cech, używano głównie stwierdzenia, że problem pojawia się rzadko, wskazano jednocześnie ilości występujących przypadków. Określając problemy uczniów i szkoły w pytaniach otwartych, wskazywano na uzależnienia, niszczenie mienia szkolnego, podkreślano również zjawisko ubożenia rodzin uczniów. Szczególną troską otacza się uczniów nadpobudliwych, dyslektyków, z rodzin dysfunkcyjnych. Z analizy wynika, że szkoły są miejscami bezpiecznymi dla dzieci i młodzieży, a powszechnie realizowane programy profilaktyczne skutecznie łagodzą zjawiska patologiczne i zapobiegają ich występowaniu. Niepokojące są natomiast przypadki przestępczości ujawnionej, a wśród nich zwłaszcza kradzieży, które popełniano w każdej z ankietowanych szkół (11 przez uczniów szkoły podstawowej, 10 na poziomie szkół ponadpodstawowych). Pomimo najczęściej wymienianego w ankietach kryterium „rzadko”, przypadków tych nie należałoby uznawać za incydentalne, a jako symptomatyczne powinny stać się przedmiotem szczególnej troski ze strony pedagogów i rodziców.

2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności pracy „na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej.

Bezrobotnym zgodnie z definicją ustawową jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki, zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie trwania zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów.

Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. Najbardziej dramatyczną sytuację mają rodziny beneficjentów pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia socjalnego z powodu np. niskich dochodów, wielodzietności, inwalidztwa. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, owocuje zazwyczaj problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą, zanikiem autorytetu rodzicielskiego, w konsekwencji może prowadzić do rozpadu rodziny. Pojawia się także groźba przejmowania przez dzieci negatywnych wzorców osobowych, a w konsekwencji „dziedziczenia” statusu bezrobotnego.

Zwiększanie się grupy bezrobotnych świadczeniobiorców pomocy społecznej łączy się ze wzrostem zadań i wydatków oraz koniecznością dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Dominującą formą pomocy są świadczenia pieniężne oraz żywność. Jednak

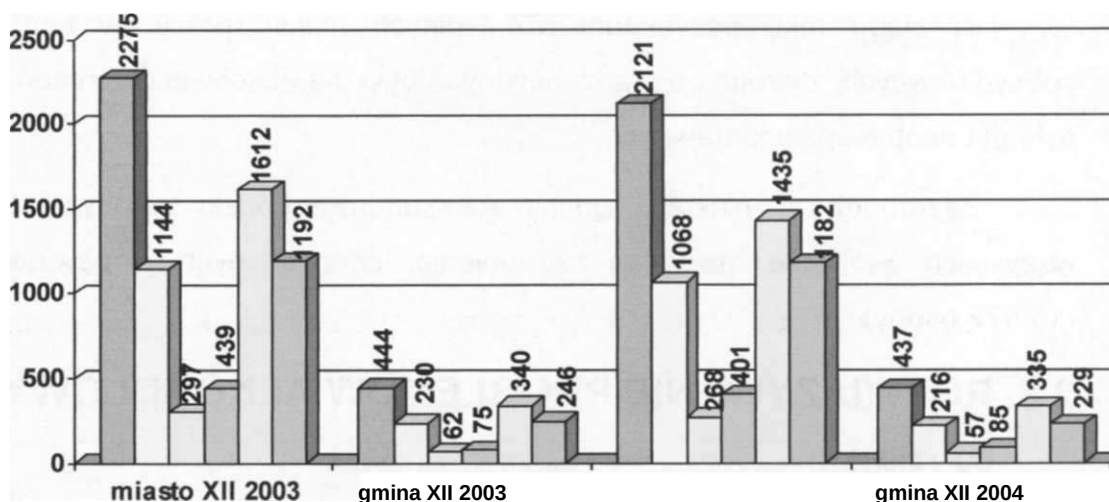
z uwagi na ograniczone środki, pomoc ta staje się relatywnie niska. Podstawowe znaczenie w zakresie pomocy w wychodzeniu z bezrobocia ma jednak praca socjalna, w swoich zróżnicowanych formach.

Praca socjalna prowadzona przez kadrę służb socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie, jak również technika kontaktu, która pozwala na to, by pomoc - jej forma, wysokość i okres świadczenia - uzależniona była od aktywności bezrobotnego i jego rodziny. Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy stymuluje procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa bezczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wyzwalają zachowania dewiacyjne, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne. Negatywne emocje związane z sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych - ofiarami przemocy i złego traktowania są najczęściej kobiety i dzieci. Długotrwałe bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga odpowiednich form oddziaływań.

Według danych z Filii Powiatowego Urzędu Pracy na koniec grudnia 2004 r. w gminie Aleksandrów Łódzki pozostawało zarejestrowanych 2.558 bezrobotnych, w tym 1.284 kobiety, których udział w ogólnej liczbie bezrobotnych wynosił 50,2%. Zamieszkali na wsi stanowili 17,1% wszystkich bezrobotnych zarejestrowanych

w Urzędzie Pracy. Na koniec grudnia 2004 r. było ich 437, w tym 101 osób to ludzie młodzi w wieku od 18-24 lat. Prawo do zasiłku posiadało 486 osób, co stanowiło 19% ogółu zarejestrowanych, natomiast zdecydowana większość była bez prawa - 81%, tj. 2.072 osoby.

Bezrobotni zarejestrowani w Filii PUP w Aleksandrowie z podziałem terytorialnym oraz na różne kategorie w końcu roku 2003 i 2004

- ogółem
- zwolnieni z przyczyn dot. zakładu pracy D z prawem do zasiłku
- w wieku 18-44 lat
- kobiety
- zarejestrowani powyżej 12 miesięcy

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Zgierzu

Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych na koniec grudnia 2004 r. - 2558 osób - była niższa w odniesieniu do roku 2003 (2719 osób) o 161. Spadek liczby bezrobotnych nastąpił we wszystkich kategoriach branych pod uwagę.

Największą grupę bezrobotnych stanowiły osoby w wieku produkcyjno-mobilnym - 69,2%, która w odniesieniu do roku 2003 zmalała o 182 osoby. Drugą liczną grupę tworzyli bezrobotni pozostający bez pracy powyżej 12 miesięcy - 55,2%.

Od początku 2004 r. zarejestrowano ogółem 1.757 osób, w tym 531 z prawem do zasiłku, natomiast z ewidencji bezrobotnych zdjęto 1.918 osób, w tym z powodu podjęcia pracy 926 osób, tj. 48,3% wszystkich zdjętych z ewidencji. Pracę subsydiowaną otrzymało 91 osób, skierowano na szkolenie lub staż zawodowy 86 osób. Niemniej jednak z braku gotowości do podjęcia pracy skreślono z ewidencji bezrobotnych 755 osób, co stanowiło 39,4% ogółu skreśleń.

Podjęcia pracy i brak gotowości to dwie główne przyczyny wszystkich skreśleń z ewidencji. Pozostałe to zmiana miejsca zamieszkania, dobrowolna rezygnacja ze statusu bezrobotnego, nabycie praw emerytalnych lub rentowych, a także rozpoczęcie szkolenia lub stażu.

W ciągu roku pozyskano 237 wolnych miejsc pracy, w tym 151 miejsc subsydiowanych, z czego 58 przeznaczonych było dla absolwentów, natomiast 9 miejsc było dla osób niepełnosprawnych.

Bezrobotni z miasta i gminy Aleksandrów Łódzki stanowili 16,4 procent wszystkich osób nie mających zatrudnienia, odnotowanych w powiecie zgierskim (15.572 osoby).

2.6. ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W GMINIE

Alkoholizm oraz inne uzależnienia, takie jak narkomania i nikotynizm, to zauważalne zjawiska w obszarze pomocy społecznej. Są one trudne do rozwiązania, gdyż zarówno ich źródłem, jak i ich skutkiem są inne problemy.

Nadużywanie alkoholu i środków psychoaktywnych powoduje szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Następstwa te dotyczą nie tylko zdrowia fizycznego i psychicznego. Głównymi problemami współwystępującymi wraz z uzależnieniami są bezdomność, bezrobocie, ubóstwo, dysfunkcje rodziny, długotrwała choroba, przestępczość - w tym przemoc w rodzinie. Wśród przyczyn popadania w alkoholizm można wymienić uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utrata zatrudnienia. Zjawisko narkomanii wzrasta z kolei z powodu zwiększającej się dostępności do środków psychoaktywnych, pewnego rodzaju mody na zażywanie narkotyków wśród młodzieży, braku autorytetów i celów życiowych.

Alkohol nie jest nieujawnioną patologią życia społecznego na terenie gminy. Z blisko 3,3 tysięcznej rzeszy beneficjentów Ośrodka Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Łódzkim w 2004 roku tylko 217 osób, z 82 rodzin ubiegających się o pomoc, swą trudną sytuację życiową tłumaczyło problemem alkoholowym.

W 2004 roku Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przyjęła 96 wniosków dotyczących skierowania na leczenie odwykowe osób uzależnionych, z tego 84 osoby skierowano na leczenie odwykowe. W związku z przemocą alkoholową przekazano w tym czasie 6 spraw do prokuratury. Członkowie Komisji przeprowadzili 17 kontroli.

Środki finansowe służące rozwiązywaniu problemów uzależnień

□ **środki finansowe podane w złotych**

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Łódzkim

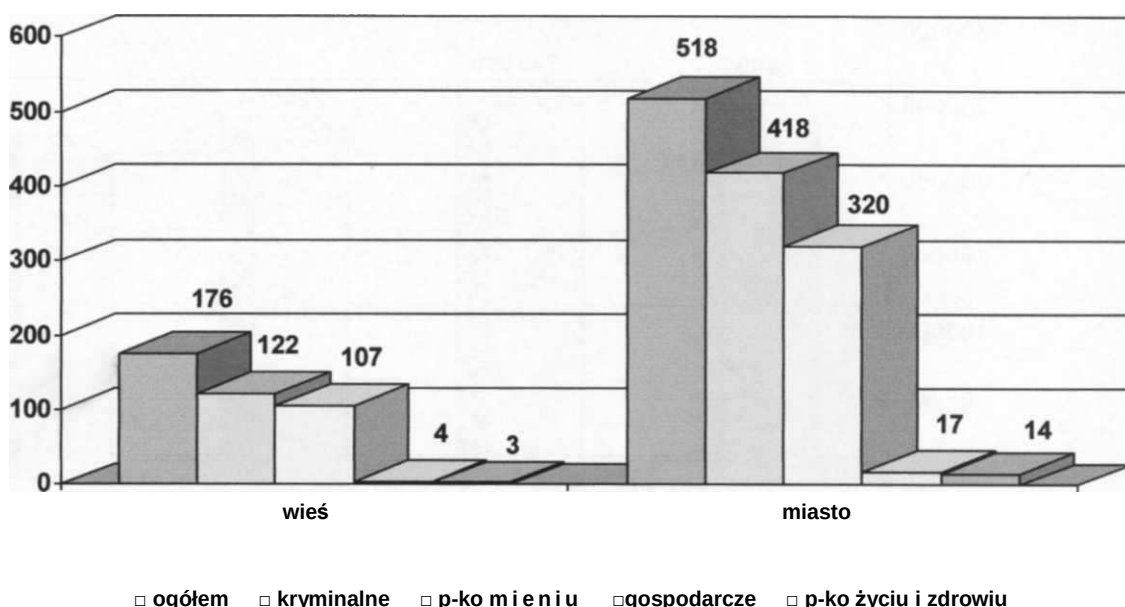
Wielkość środków przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych w gminie utrzymywała się w poprzednim okresie na stałym poziomie, natomiast w roku 2003 spadła o ok. 10 procent. W roku kolejnym nakłady finansowe ponownie zmalały, o blisko 6 procent w stosunku do roku poprzedniego, a o 16 procent do lat wcześniejszych, zamykając się kwotą 211.860 zł. W 2001 r. kwota wynosiła 249.911 zł, w 2002 r. - 249.999 zł, a w 2003 wyniosła 224.854 zł.

2.7. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwe piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność gminy Aleksandrów Łódzki.

Z przeprowadzonej analizy stanu zagrożenia przestępczością za okres 12 miesięcy 2004 r. wynika, że na terenie działania Komisariatu Policji w Aleksandrowie Łódzkim stwierdzono 694 przestępstwa, w tym - 518 na terenie miasta i 176 na wsi.

Liczba stwierdzonych przestępstw na terenie gminy Aleksandrów Łódzki w 2004 r.

Dane Komisariatu Policji w Aleksandrowie Łódzkim

Spośród ogółu 518 przestępstw odnotowanych na terenie miasta 418 dotyczyło przestępstw kryminalnych, 320 przeciwko mieniu, odnotowano 17 przestępstw gospodarczych i 14 przeciwko życiu i zdrowiu.

W statystykach dotyczących terenu wsi odnotowano 176 przestępstw ogółem, 122 przestępstwa kryminalne, 107 przestępstw przeciwko mieniu oraz 4 przestępstwa gospodarcze i 3 przeciwko życiu i zdrowiu.

Zarzut popełnienia przestępstwa na terenie podległym Komisariatowi Policji w Aleksandrowie Łódzkim przedstawiono w 2004 roku 357 sprawcom. W ponad połowie przypadków były to osoby w wieku od 30 do 59 lat (181 przestępców). Czynów karalnych dopuściło się 53 osoby nieletnie do 16 roku życia, co stanowi blisko 15 procent wszystkich ujawnionych sprawców przestępstw.

2.8. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Tymczasem w dobie obecnej niepełnosprawność jest również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. W związku z tym polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

W gminie Aleksandrów Łódzki w roku 2004 z powodu niepełnosprawności i długotrwałej choroby skorzystało z pomocy społecznej 645 rodzin. Po bezrobociu i życiowej bezradności bariera niepełnosprawności jest więc trzecią co do wielkości, pod względem liczby beneficjentów, przyczyną udzielania wsparcia. Problemy z niej wynikające są dobrze znane zarówno w gminie, jak i w powiecie zgierskim. Świadczą o tym wszystkie działania zmierzające do zmniejszenia skutków niepełnosprawności, stworzenia warunków do samodzielnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych oraz możliwości jak najszerzego ich uczestnictwa w życiu społecznym, wykorzystania ich zawodowego potencjału. Zagadnienia strategii działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie zgierskim - opracowanej perspektywicznie do 2008 roku - zostały dokładnie przedstawione w części wstępnej, w rozdziale 4.5.

2.9. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY

Identyfikacja problemów społecznych jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania. Podstawowym narzędziem badawczym, za pomocą którego identyfikowano problemy społeczne gminy Aleksandrów Łódzki, była ankieta rozesłana do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej, między innymi do radnych oraz osób reprezentujących wybrane instytucje lokalne, takie jak ośrodki zdrowia, kościoły, szkoły, organizacje pozarządowe.

Z 22 nadesłanych odpowiedzi wyróżnił się obraz najistotniejszych kwestii dotyczących lokalną społeczność.

Atuty i potencjał rozwojowy gminy

Według respondentów gmina Aleksandrów Łódzki ma dobre położenie geograficzne, w centrum kraju i w pobliżu łódzkiej aglomeracji, z którą jest szybkie połączenie komunikacyjne. Mieszkańcy doceniają piękno terenów leśnych i krajobrazowych, atrakcyjność otoczenia przyrodniczego. Zwracają również uwagę na świadomość poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania, ciszę i spokój okolicy. Jako jedną z zalet gminy mieszkańcy wymieniają dobrze zorganizowaną oświatę. Bardzo istotne w kontekście walorów krajobrazowych i czystości środowiska jest uporządkowanie tzw. gospodarki ściekowej.

Słabe strony gminy

Najczęściej wymienianą słabością gminy Aleksandrów Łódzki jest brak miejsc pracy. Odczuwalna przy tym jest niedostateczna baza rekreacyjna i sportowa oraz niewielki dostęp do instytucji kulturalnych. Dokuczają za to zbyt duża liczba punktów sprzedaży alkoholu i brak przestrzegania przez ich personel zakazu sprzedaży używek alkoholowych. Zwrócono również uwagę na zły stan dróg powiatowych, brak miejsc parkingowych, placówki szpitalnej w zakresie leczenia stacjonarnego oraz instytucji zajmujących się zagospodarowaniem czasu wolnego dzieci i młodzieży.

Najważniejsze problemy społeczne w gminie

Za najważniejsze problemy w gminie uznano bezrobocie oraz alkoholizm. Oba problemy, silnie ze sobą skorelowane, według respondentów z coraz większą intensywnością dotyczą mieszkańców gminy i w niedalekiej przyszłości mogą być jeszcze bardziej odczuwalne. Ponadto większość ankietowanych wskazała na tendencje wzrostowe zarówno problemów związanych z pogłębiającym się i długotrwałym bezrobociem, jak i nadużywaniem alkoholu.

Należy zauważyć, iż według oficjalnych statystyk problem alkoholizmu jest nieduży, jak na ponad 25 tys. społeczność gminy Aleksandrów Łódzki. Natomiast według mieszkańców jest widocznym i ciągle narastającym, negatywnym zjawiskiem społecznym, ogarniającym coraz bardziej także młodocianych.

Poważnym i narastającym problemem, wskazanym przez respondentów, jest również problem agresji, chuligaństwa oraz narkomanii.

Szczególnie narażone grupy społeczne

Za szczególnie narażone uznano osoby bezrobotne, w tym młodzież i absolwentów szkół szukających pracy oraz bezrobotnych pozostających bez prawa do zasiłku. Za osoby, które również dotyczą lokalne problemy społeczne, uznano dzieci i młodzież, przede wszystkim te pochodzące z rodzin biednych, wielodzietnych, dysfunkcyjnych. Wybór ten uzasadniano głównie ubóstwem, brakiem miejsc pracy oraz miejsc organizujących opiekę i wsparcie.

Kolejną grupą mieszkańców, która odczuwa skutki problemów społecznych, są ludzie starsi i samotni, osoby chore i niepełnosprawne oraz rodziny wielodzietne i z problemem alkoholowym.

W kwestii związanej z wyborem odbiorców, do których powinna trafiać pomoc, uznano, iż w pierwszej kolejności wspierać należy osoby bezrobotne, dzieci i młodzież. Pomoc społeczna powinna również otaczać opieką osoby niepełnosprawne, samotne i stare, rodziny dysfunkcyjne, ubogie oraz z problemem alkoholowym i wielodzietne.

Podmioty pomagające w rozwiązywaniu problemów społecznych

Respondenci, wskazując na osoby i instytucje, które mogą przyczynić się do rozwiązywania lokalnych problemów, zwrócili przede wszystkim uwagę na wiodącą rolę Ośrodka Pomocy Społecznej. Zauważyli jednocześnie pozytywne oddziaływanie pedagogów szkolnych i pracowników szkół publicznych, Urzędu Gminy, Poradni Leczenia Uzależnień, Policji oraz stowarzyszeń do tego powołanych. Gdyby zaszła taka potrzeba, to właśnie w tych instytucjach poszukiwaliby wsparcia.

Kwestie uznane za najistotniejsze w tworzeniu strategii

Ankietowani wskazali również problemy, na których powinna skupić się lokalna strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych gminy Aleksandrów Łódzki. Wybierali pięć najistotniejszych kwestii z zamkniętego katalogu. Najwięcej wskazań uzyskały następujące, problemy społeczne:

Najważniejsze problemy społeczne gminy Aleksandrów Łódzki

	Problemy społeczne	Ilość wskazań
1.	Pomoc dzieciom z rodzin najuboższych	18
2.	Pomoc osobom nie radzącym sobie z opieką i wychowaniem dzieci, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych	18
3.	Pomoc osobom bezrobotnym w przekwalifikowaniu się i znalezieniu pracy	18
4.	Pomoc ludziom starym, samotnym	12
5.	Pomoc dla samotnych kobiet w ciąży i matek, które są w trudnej sytuacji życiowej	8
6.	Pomoc osobom niepełnosprawnym	8

Z powyższego zestawienia wynika rozkład wskazań istniejących kwestii społecznych, które winny stać się przedmiotem szczególnej troski samorządu lokalnego. Kwestie te szeregujemy następująco:

- I. Pomoc dzieciom z rodzin najuboższych**
- II. Pomoc osobom nie radzącym sobie z opieką i wychowaniem dzieci, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych**
- III. Pomoc bezrobotnym w przekwalifikowaniu się i znalezieniu pracy**
- IV. Pomoc ludziom starym, samotnym**
- V. Pomoc samotnym kobietom w ciąży i matkom w trudnej sytuacji życiowej**
- VI. Pomoc osobom niepełnosprawnym**

Ponadto do kwestii ważnych zaliczono również leczenie osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz pomoc bezdomnym, a także osobom dotkniętym klęskami żywiołowymi bądź ekologicznymi. Należy dodać, że w prezentowanym zestawieniu pominięto kategorie, na które

nie było wskazań, na przykład pomoc dzieciom z domów dziecka, kwestie osób dotkniętych AIDS, pomoc byłym więźniom, uchodźcom itp.

2.10. ANALIZA SWOT

Bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych jest coraz powszechniej stosowana w pracach nad strategią analiza SWOT, oceniająca zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne czynniki wpływające na działania związane z programowaniem strategii. Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych. Dodać należy, że w analizie SWOT odniesiono się wyłącznie do kwestii społecznych.

Analiza SWOT została przygotowana w oparciu o konsultacje i opinie instytucji i organizacji pomocowych działających na terenie gminy Aleksandrów Łódzki.

Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- **siły** - wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **słabości** - wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **szanse** - zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- **zagrożenia** - zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Wynik tych prac obrazują zestawienia prezentowane według wybranych kwestii społecznych:

♦ kwestia dzieci, młodzieży i rodziny

Mocne strony	Słabe strony
• dobra koordynacja działań podmiotów zajmujących się problematyką dzieci i młodzieży, • aktywna praca na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży, • współpraca i komunikacja instytucji pozarządowych z rządowymi, • wspieranie organizacji III sektora przez samorząd w działaniach na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny, • tworzenie nowych organizacji pozarządowych, • warunki do prowadzenia skutecznej pracy socjalnej.	• niedostateczna ilość środków finansowych, • brak na terenie gminy placówek resocjalizacyjnych oraz placówek dla nieletnich oraz samotnych matek z dzieckiem, • niedostateczna promocja zastępczej opieki rodzinnej nad dziećmi, • niewystarczająca ilość ośrodków wsparcia dla rodzin w kryzysie, • nieadekwatna do potrzeb liczba zatrudnionych pracowników merytorycznych, • ograniczona ilość różnych form spędzenia czasu wolnego, • brak promocji idei wolontariatu.

Szanse	Zagrożenia
• wzrost świadomości społecznej władz samorządowych, • oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży,	• ograniczone znaczenie organizacji pozarządowych pomagających dzieciom i młodzieży, • niski poziom współpracy pomiędzy szkołą a rodziną,

• prowadzenie szkolnych programów profilaktycznych, • oferty szkoleń i doskonalenia zawodowego dla kadry w dziedzinie pracy z dziećmi,	• niewystarczająca opieka medyczna szkół, • występowanie zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnienia, rozpad więzi rodzinnych, bezrobocie, przemoc w rodzinie,
---	---

młodzieżą i rodziną, • racjonalne rozdzielanie środków publicznych.	ubóstwo, • marginalizacja i alienacja grup i osób, • istnienie zjawiska wyuczonej bezradności i uzależnienia od pomocy społecznej.
--	--

♦> kwestia osób bezrobotnych

Mocne strony	Słabe strony
• wzrost wykształcenia jako wartości, • dobre przygotowanie pracowników pomocy społecznej do pracy z osobami bezrobotnymi, • współpraca władz lokalnych z instytucjami pozarządowymi.	• wysoka stopa bezrobocia, • wysokie bezrobocie długotrwałe zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet, • występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia, • brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezrobotnych, • niski poziom wykształcenia bezrobotnych długotrwałe, • niewykorzystywanie potencjału naukowego i technicznego w pracy z bezrobotnymi.

Szanse	Zagrożenia
• wzrost mobilności zawodowej i geograficznej.	• brak lokalnych i regionalnych działań przeciwdziałających długotrwałemu bezrobociu,

	• wzrost bezrobocia powodujący rozwój patologii społecznej, osłabienie instytucji rodzinnych, dziedziczenia bezrobocia, • brak powiązania programów dla bezrobotnych długotrwale z programami rozwoju zasobów ludzkich, przekwalifikowaniem i reorganizacją, • istnienie zjawiska nielegalnego zatrudnienia, • brak wzrostu dostępności do kształcenia ustawicznego na obszarach wiejskich, • rozwój zjawiska wykluczenia społecznego w grupach długotrwale bezrobotnych.
--	---

□ kwestia osób niepełnosprawnych

Mocne strony	Słabe strony
• aktywne funkcjonowanie organizacji pozarządowych w sferze niepełnosprawności, • przepływ informacji pomiędzy instytucjami samorządowymi a organizacjami III sektora, • zaangażowanie osób niepełnosprawnych do samopomocy, • rozpowszechnianie pozytywnych wzorców postaw filantropijnych i charytatywnych w środowisku.	• istnienie barier utrudniających pełny udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, • brak współpracy instytucji rządowych z pozarządowymi; • niedostateczne rozpoznawanie potrzeb osób niepełnosprawnych w kontekście środowiska lokalnego, • nierównomierna i niewystarczająca pomoc osobom niepełnosprawnym, • brak dostatecznej bazy rehabilitacyjnej, • niedostateczna oferta opieki nad niepełnosprawnymi, brak pełnego rozeznania skali problemu.
Szanse	Zagrożenia

- wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych, - upowszechnianie problematyki niepełnosprawności w celu kształtowania pozytywnych postaw, - standaryzacja usług socjalnych dla osób niepełnosprawnych.	- wzrost zapotrzebowania na placówki opieki stacjonarnej oraz usługi opiekuńcze, - zmniejszanie się liczby miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, - nierównomierne korzystanie ze środków pozabudżetowych i pomocowych, - niedostrzeganie konieczności likwidacji istniejących barier architektonicznych.
--	--

□ **kwestia ludzi starszych**

Mocne strony	Słabe strony
- istnienie określonych standardów usług dla osób starszych, - możliwość samorealizacji osób starszych w organizacjach samopomocowych, - poprawa sfery technicznej ułatwiającej codzienne życie.	- wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, - wzrost liczby beneficjentów pomocy społecznej wśród osób starszych, - marginalizacja ich problemów, - brak dostatecznego dostępu do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, - brak profesjonalnie przygotowanej kadry, - ograniczony dostęp do małych form pomocy, do domów pomocy społecznej, - brak możliwości kontynuowania aktywności zawodowej osób starszych, - istnienie barier architektonicznych, - niski poziom życia osób starych, - zmiana modelu rodziny
	z wielopokoleniowej na jedno, dwu pokoleniowe, niewykorzystanie wolontariatu w dziedzinie pomocy osobom starszym.

Szanse	Zagrożenia
- podmiotowe traktowanie osób starszych, - promocja zdrowia dla osób starszych, - uwrażliwianie oświaty na problemy osób starszych.	- wzrost liczby osób samotnych, - niedostosowanie infrastruktury dla osób starszych, - brak dobrego rozeznania w statystykach osób III wieku, - migracje ludzi młodych na inne tereny, - brak koordynacji działań podmiotów na

	rzecz osób starszych, • istnienie negatywnych stereotypów człowieka starego.
--	---

□ **kwestia osób uzależnionych**

Mocne strony	Słabe strony
• prawidłowe wykorzystywanie środków pochodzących z zezwoleń na handel napojami alkoholowymi, • funkcjonująca baza leczenia odwykowego, • dobrze przygotowana baza lokalowa do działań wspierających dla osób z problemem alkoholowym, • dysponowanie miejscami pobytu dla ofiar przemocy, • istnienie organizacji pozarządowych pomagających osobom uzależnionym, • współpraca instytucji samorządowych z organizacjami pozarządowymi.	• brak dobrze przygotowanej kadry do pracy z osobami uzależnionymi, • brak przepływu informacji pomiędzy organizacjami działającymi w sferze uzależnień, • brak współpracy z instytucjami kościelnymi.
Szanse	Zagrożenia
• wspólna praca fachowców różnych dziedzin na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom, • istnienie systemu wsparcia dla osób i rodzin wymagających specjalistycznej pomocy, • traktowanie uzależnienia jako problemu społecznego.	• niska efektywność i skuteczność działań podejmowanych na rzecz osób uzależnionych, • wzrost bezrobocia oraz pogłębiające się ubożenie społeczeństwa, • istnienie zjawiska zmęczenia, bezsilności i bezradności społecznej, • niedostateczne wykorzystywanie systemu informacji.

♦> **kwestie osób bezdomnych**

Mocne strony	Słabe strony
• stosowanie działań zapobiegających bezdomności, • współpraca z różnymi podmiotami w ramach pomocy bezdomnym,	• brak organizacji pozarządowych niosących pomoc bezdomnym, • brak indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności,

• istniejąca struktura stacjonarna dla bezdomnych, • posiadanie wiedzy na temat miejsc grupowania się osób bezdomnych.	• brak standaryzacji usług dla osób bezdomnych, • stosowanie podziału na bezdomnych swoich i obcych.
---	---

Szanse	Zagrożenia
• istnienie programów lokalnych wspierających bezdomnych.	• brak lokalnego programu budownictwa socjalnego, • brak dostępu do programów rządowych przeciwdziałających bezdomności, • brak społecznej akceptacji problemu bezdomności, • brak obiektywności w przedstawianiu zjawiska bezdomności w mediach
	lokalnych, • istnienie problemu długotrwałego bezrobocia wśród osób bezdomnych.

□ rozwój kadr i służb pomocowych

Mocne strony	Słabe strony
• prowadzenie działań socjalnych z rodziną, • funkcjonowanie domu opieki społecznej.	• brak wyspecjalizowanej kadry pracowników społecznych, wśród nich także zajmujących się rodzinami dysfunkcyjnymi, • brak pomocy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych, • trudny dostęp do placówek oświatowych zajmujących się kształceniem w zakresie usług opiekuńczych, • brak na terenie gminy placówki opiekuńczo-wychowawczej, • przeciążenie pracowników socjalnych ilością zadań, • niedostateczne finansowanie zadań pomocy społecznej.

Szanse	Zagrożenia
• dobre przygotowanie zawodowe absolwentów szkolnictwa do potrzeb rynku	• niewystarczająca ilość kadry w stosunku do potrzeb, • brak doskonalenia zawodowego tejże,

w zakresie służb pomocy społecznej, • współpraca z jednostkami pomocy społecznej prowadzonymi przez inne podmioty.	• przeciążenie pracowników socjalnych ilością zadań.
---	--

2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy, które działają w obszarze polityki społecznej i rozwiązują dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe.

2.11.1 INSTYTUCJE OFERUJĄCE POMOC I WSPARCIE

Instytucje oferujące pomoc i wsparcie prezentujemy w formie kart informacyjnych, które najtrafniej oddają możliwości udzielania wsparcia i pomocy mieszkańcom gminy. Karty zasobów zostały opracowane w ramach prac nad strategią i wskazują także pojawiające się w jednostkach potrzeby i możliwości rozwoju.

Ośrodek Pomocy Społecznej

ul. Piotrkowska 4/6, 95-070 Aleksandrów Łódzki

1. Podmiot prowadzący:

Urząd Gminy Aleksandrów Łódzki

2. Co oferuje (zakres usług):

Ośrodek realizuje zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej, ustawy o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej i ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz między innymi koordynuje rozwiązywania problemów społecznych w gminie.

3. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie i ilość klientów):

Oferta jednostki jest skierowana do mieszkańców gminy Aleksandrów Łódzki, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej.

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Piotrkowska 4/6, 95-070 Aleksandrów Łódzki 1.

Podmiot prowadzący:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Łódzkim.

2. Co oferuje (zakres usług):

- Pomoc psychiatryczna i psychologiczna, Grupa samopomocowa,
- Terapia zajęciowa.

3. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie i ilość klientów):

Osoby z zaburzeniami psychicznymi oraz ich rodziny. Przeznaczony dla 30 osób.

Dom Dziennego Pobytu „Wrzos”

ul. Warszawska 10, 95-070 Aleksandrów Łódzki

1. Podmiot prowadzący:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Łódzkim.

2. Co oferuje (zakres usług):

Organizacja aktywnego spędzania wolnego czasu. Wsparcie materialne.

3. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie i ilość klientów):

Emeryci i renciści, zwłaszcza samotni. Przeznaczony dla 50 osób.

Noclegownia

ul. Warszawska 10, 95-070 Aleksandrów Łódzki

1. Podmiot prowadzący:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Łódzkim.

2. Co oferuje (zakres usług):

Schronienie, gorący posiłek, praca socjalna. Z usług noclegowni korzysta 10 osób.

3. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie i ilość klientów):

Bezdomni z terenu gminy.

Hostel dla kobiet i dzieci chroniących się przed przemocą

ul. Warszawska 10, 95-070 Aleksandrów Łódzki

1. Podmiot prowadzący:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Łódzkim.

2. Co oferuje (zakres usług):

Zapewnienie dachu nad głową. Pomocą jest objętych 10 osób.

3. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie i ilość klientów):

Osoby doświadczające przemocy domowej, także dotknięte zdarzeniem losowym.

Jadłodajnia

ul. Warszawska 10, 95-070 Aleksandrów Łódzki

1. Podmiot prowadzący:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Łódzkim.

2. Co oferuje (zakres usług):

Talerz zupy i pieczywo. Codziennie jest wydawanych ok. 160 porcji.

3. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie i ilość klientów):

Rodziny i osoby o bardzo niskich dochodach.

Dom Pomocy Społecznej dla Osób z Upośledzeniem Umysłowym

Rąbień AB 59, 95-070 Aleksandrów Łódzki

1. Podmiot prowadzący:

Powiat zgierski.

2. Co oferuje (zakres usług):

Leczenie i rehabilitacja.

3. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie i ilość klientów):

Mężczyźni z upośledzeniem umysłowym. Dom posiada 130 miejsc dla podopiecznych.

Punkt konsultacyjno-informacyjny ds. przeciwdziałania przemocy i osób w kryzysie

ul. Warszawska 10, 95-070 Aleksandrów Łódzki

1. Podmiot prowadzący:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Łódzkim.

2. Co oferuje (zakres usług):

Poradnictwo w sprawach rodzinnych, praca socjalna, pomoc osobom niezaradnym życiowo.

3. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie i ilość klientów):

Osoby pozostające w trudnej, nieustabilizowanej sytuacji życiowej,

2.11.2. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

W gminie Aleksandrów Łódzki funkcjonują liczne stowarzyszenia. Pomiędzy sektorem publicznym a pozarządowym istnieje dobry przepływ informacji dotyczący podopiecznych korzystających z pomocy. Samorząd gminy dysponuje uregulowaniami określonymi przez odpowiednie akty prawa miejscowego, dotyczące współpracy z organizacjami należącymi do sektora pozarządowego. Umożliwia to wszechstronne kontakty z tymi organizacjami w zakresie dofinansowywania, zlecania zadań, wsparcia lokalowego czy rzeczowego.

Każda społeczność, w której istnieją silne więzi społeczne, powinna organizować współpracę między samorządem a organizacjami pozarządowymi, aby współdziałać w kierunku instytucjonalnego usprawniania i uzupełniania wszelakich form pomocy, zapewnić godziwe warunki życia, rozwoju oświatowego i kulturalnego oraz spędzania wolnego czasu. Poniżej prezentowane są wszystkie organizacje pozarządowe działające na terenie gminy Aleksandrów Łódzki.

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE DZIAŁAJĄCE NA TERENIE GMINY ALEKSANDRÓW ŁÓDZKI

STOWARZYSZENIE	CELE STATUTOWE
ZHP - szczerp „Zarzewie” Aleksandrów Łódzki	Praca z dziećmi i młodzieżą w warunkach pionierskich
Towarzystwo Sportowe „Sokół - Syguła” Aleksandrów Łódzki	Prowadzenie sekcji sportowych.
Yacht Club „Dał”	Propagowanie żeglarstwa.

STOWARZYSZENIE	CELE STATUTOWE
Aleksandrów Łódzki	
Uczniowski LKS „Koniczynka” Ruda Bugaj	Propagowanie sportu i rekreacji wśród dzieci wiejskich
Towarzystwo Sportowe „Bełdów” Bełdów	Piłka nożna seniorów.
Międzyszkolny Uczniowski Ludowy KS MULKS Aleksandrów Łódzki	Piłka nożna dzieci i młodzieży.
Międzyszkolny Klub Sportowy Aleksandrów Łódzki	Lekka atletyka dzieci i młodzieży.
Towarzystwo Sportowe „Victoria” Rąbień	Piłka nożna, tenis stołowy. Siatkówka dziewcząt. Piłka nożna seniorów.
Uczniowski KS „Jedynka” Aleksandrów Łódzki	
LZS „Orlik” Sobień	
Uczniowski KS przy Miejskim Gimnazjum Aleksandrów Łódzki	Lekka atletyka.
Katolicka Wspólnota Niepełnosprawnych „Serce” Aleksandrów Łódzki	Praca na rzecz niepełnosprawnych.
Towarzystwo Przyjaciół Aleksandrowa Aleksandrów Łódzki	Historia i tradycje miasta.
Towarzystwo Śpiewacze „Lutnia” Aleksandrów Łódzki	Śpiew, propagowanie kultury muzycznej.
Towarzystwo Śpiewacze im. St. Moniuszki Aleksandrów Łódzki	Śpiew, propagowanie kultury muzycznej.
Zespół Ludowy „Aleksandrowianie” Aleksandrów Łódzki	Śpiew i taniec ludowy.
Polski Związek Emerytów i Rencistów Aleksandrów Łódzki	Pomoc ludziom starszym.
Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Aleksandrów Łódzki	Praca na rzecz niepełnosprawnych.
Związek Kombatanów RP i Byłych Więźniów Polit. Aleksandrów Łódzki	Pomoc b. żołnierzom i więźniom politycznym.
Fundacja Ekumeniczne Centrum Dialogu, Religii i Kultur	
STOWARZYSZENIE	CELE STATUTOWE
Aleksandrów Łódzki	
Stowarzyszenie Przedsiębiorców „Aleksandrów	Współpraca doświadczonych i młodych przedsiębiorców

2000" Aleksandrów Łódzki	
Łódzka Izba Przemysłowo - Handlowa Aleksandrów Łódzki	Współpraca biznesu.
Polskie Stowarzyszenie Pomocowe „Pomost”	Udzielanie pomocy, opieki i wsparcia osobom z przewlekłymi zaburzeniami czynności psychicznych oraz innym osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym i ich rodzinom.

2.12. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ

Dokonujący diagnozy problemów społecznych na terenie gminy, zespół korzystał z szeregu możliwości, jakie stwarza funkcjonowanie jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, jednostek pozarządowych oraz instytucji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej. Nie poprzestając na analizie źródeł zastanych, którymi dysponują Ośrodek Pomocy Społecznej, Policja, Powiatowy Urząd Pracy i inne, korzystano obficie z bardzo wskazanych przy sporządzaniu analiz diagnostycznych źródeł wywołanych tj. badań ankietowych i analizy SWOT.

Dopiero sumując powyższe, nakładając wyniki diagnozy zakres możliwości kompetencyjnych samorządu lokalnego, wynikający z regulacji prawnych, możemy wskazać najważniejsze obszary problemowe, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem działań samorządu lokalnego, a jest treścią części programowej niniejszego dokumentu.

Zespół przygotowujący dokument uznał, że problemami, dla których należy zaprogramować działania są:

- > Właściwa ocena możliwości lokalnego systemu pomocy społecznej i jego rozwój zgodnie i ze zmieniającymi się potrzebami społecznymi.
- > Istnienie wysokiego poziomu bezrobocia na terenie gminy skutecznie uniemożliwia realizację celów osobistych i zawodowych znacznej grupie mieszkańców, pogłębiając obszary ubóstwa.
- > Dysfunkcje opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach wymagających profesjonalnej pomocy w rozwiązywaniu pojawiających się trudności rzutują na wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży.
- > Uzależnienia, przede wszystkim od alkoholu, to jeden z problemów społecznych na terenie gminy. Uzależnienia stają się przyczyną szeregu negatywnych zjawisk, skutecznie ograniczających wydolność rodzin nimi dotkniętych.

> Zapewnienie właściwej opieki osobom starszym, samotnym oraz niepełnosprawnym.

> Brak na terenie gminy działalności wolontaryjnej skutecznie utrudnia realizację nowatorskich rozwiązań oraz występowanie o fundusze wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych.

> Brak schronienia zdecydowanie utrudnia realizację podstawowych funkcji społecznych. Bezdomność przyczynia się do marginalizacji i wykluczenia społecznego.

> Stan zdrowia mieszkańców w istotny sposób wpływa na możliwość ich uczestnictwa w otwartym społeczeństwie obywatelskim. Podniesienie poziomu jakości ochrony zdrowia powinno być jednym z priorytetów działań samorządu, jest to jednak mocno ograniczone możliwościami kompetencyjnymi.

3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

Część niniejsza zawiera programy szczegółowe polityki i pomocy społecznej do realizacji na terenie gminy, ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów szczegółowych i kierunków działań.

3.1. MISJA

ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM

ALEKSANDROWA ŁÓDZKIEGO WARUNKÓW DO ZDROWIA,

ROZWOJU OSOBISTEGO I ZAWODOWEGO

ORAZ PRZECIWDZIAŁANIE MARGINALIZACJI SPOŁECZNEJ

3.2. CELE STRATEGICZNE

Problem:

Właściwa ocena możliwości lokalnego systemu pomocy społecznej i jego rozwój zgodnie i ze zmieniającymi się potrzebami społecznymi

Cel strategiczny

1 Systematyczna analiza istniejących problemów społecznych.

Cele szczegółowe:

- 1.1. Ocena stanu potrzeb społecznych.
- 1.2. Ocena możliwości skutecznego reagowania na pojawiające się kwestie społeczne.

Kierunki działania:

- 1. Systematyczny monitoring problemów społecznych realizowany przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej.
- 2. Systematyczna analiza zasobów finansowych przeznaczonych na realizację zadań własnych i zleconych.
- 3. Coroczne informowanie radnych i decydentów o istniejących potrzebach i kwestiach społecznych.
- 4. Analiza świadczonej pomocy ze względu na efektywność i właściwość adresatów,
- 5. Ciągłe podnoszenie kwalifikacji przez kadrę pomocy społecznej w celu lepszego rozpoznawania i reagowania na pojawiające się kwestie społeczne.
- 6. Systematyczny monitoring istniejących i rozpoczynających się programów celowych i funduszy służący ewentualnemu pozyskiwaniu środków zewnętrznych na rozwiązywanie lokalnych potrzeb społecznych.

Istnienie wysokiego poziomu bezrobocia na terenie gminy skutecznie uniemożliwia realizację celów osobistych i zawodowych znacznej grupie mieszkańców, pogłębiając obszary ubóstwa.

Cel strategiczny 2

System wsparcia na rzecz osób bezrobotnych oraz dotkniętych ubóstwem.

Cele szczegółowe

- 2.1. Monitoring socjalny - wypracowanie form postępowania wobec osób w sytuacji kryzysowej długotrwałego pozostawania bez pracy.
- 2.2. Rozwijanie aktywnych form pomocy skierowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, długotrwale bezrobotnych, w tym szczególnie do kobiet.

2.3. Przeciwdziałanie ubóstwu oraz pomoc w reintegracji społecznej osób biednych i ubogich.

Kierunki działania:

1. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie monitorowania i rozwiązywania problemu wysokiego bezrobocia na terenie gminy:

a. organizacja prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac subsydiowanych z krajowych oraz europejskich funduszy społecznych,

b. promowanie klubów pracy i szkoleń,

o propagowanie działań zmierzających do przekwalifikowywania się osób długotrwale bezrobotnych.

2. Objęcie pracą socjalną osób długotrwale bezrobotnych, tak by zachęcać je do systematycznego poszukiwania zatrudnienia. W szczególności należy dążyć do udzielenia osobom bezrobotnym wszechstronnej pomocy w zakresie: poradnictwa, zapoznania z aktywnymi technikami poszukiwania pracy.

3. Objęcie pomocą materialną rodzin dotkniętych problemem bezrobocia.

4. Objęcie pomocą materialną osób biednych i ubogich.

5. Tworzenie na terenie gminy sprzyjającego klimatu dla potencjalnych inwestorów, mogących stworzyć nowe miejsca pracy.

6. Tworzenie na terenie gminy sprzyjających warunków dla organizacji pozarządowych mogących zorganizować Centrum Integracji Społecznej.

7. Współudział w programach realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego przez instytucje rynku pracy.

8. Bieżący monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia w szczególności wśród kobiet i osób długotrwale bezrobotnych.

9. Organizowanie kursów, szkoleń podnoszących kwalifikacje zgodnie z zapotrzebowaniem rynku pracy.

Problem:

Dysfunkcje opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach wymagających profesjonalnej pomocy w rozwiązywaniu pojawiających się trudności rzutują na wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży.

Cel strategiczny**3 Wsparcie dziecka i rodziny dysfunkcyjnej.****Cele szczegółowe****3.1. Utrzymanie dziecka w rodzinie:**

- pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo w przezwyciężaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych poprzez odtworzenie bądź wzmocnienie ich funkcji,
- zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami,
- pomoc młodzieży w życiowym usamodzielnieniu poprzez nabycie umiejętności społecznych umożliwiających im prawidłową adaptację społeczną oraz integrację ze środowiskiem,
- przeciwdziałanie szerzeniu się postaw destrukcyjnych, agresywnych, aspołecznych w środowisku dzieci i młodzieży,

3.2. Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców z zachowaniem priorytetu prorodzinnych form opieki zastępczej:

- zagwarantowanie dzieciom i młodzieży właściwych warunków opiekuńczo-wychowawczych poprzez umieszczanie w prorodzinnych formach opieki najbardziej zbliżonych do środowiska rodzinnego lub formach instytucjonalnych odpowiednio do diagnozy dziecka na czas kryzysu rodziny naturalnej,
- reintegracja rodziny poprzez ponowne podjęcie funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodzinę naturalną dziecka po przezwyciężeniu problemów życiowych stanowiących przyczynę umieszczenia dziecka poza rodziną oraz odtworzenie i wzmocnienie funkcji rodziny naturalnej.

3.3. Aktywne rozwiązywanie sytuacji kryzysowej w rodzinie:

- objęcie opieką psychologiczną i pedagogiczną rodziny, w której występuje kryzys,
- wsparcie instytucjonalne rodziny pozostającej w kryzysie.

Kierunki działania:

1. Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo-wychowawczym polegająca na:

- diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci,
- diagnozie - ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym.

2. Pomoc materialna dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji ekonomicznej realizowana przez Ośrodek Pomocy Społecznej:

- a. z systemu pomocy społecznej,
- b. z systemu świadczeń rodzinnych.

3. Rozwój sieci świetlic profilaktycznych oraz tworzenie świetlic socjoterapeutycznych, działających w poszczególnych miejscowościach, oferujących całodzienną pomoc dzieciom z rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczym i poprzez: dożywianie, właściwą opiekę pedagogiczną, pomoc w rozwiązywaniu trudności szkolnych, możliwość konstruktywnego spędzania czasu wolnego, nabywanie przez dzieci różnych umiejętności społecznych koniecznych do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu oraz prowadzących grupy wsparcia i socjoterapię.

4. Systematyczna współpraca z istniejącymi w powiecie jednostkami zapewniającymi całodobową opiekę dzieciom i młodzieży.

5. Systematyczna współpraca z wymiarem sprawiedliwości właściwym ze względu na położenie gminy, w szczególności:

- a. sądem rodzinnym,
- b. kuratorami sądowymi dla dzieci i młodzieży,

6. Współpraca z organizacjami pozarządowymi organizującymi opiekę dzieciom i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych oraz ze środowisk ryzyka.

7. Współpraca z organizacjami III sektora promującymi rodzinne formy opieki zastępczej.

8. Współuczestnictwo w kampaniach medialnych i informacyjnych organizowanych przez inne podmioty pomocy społecznej (PCPR, ROPS, inne).

9. Systematyczne współdziałanie Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół, a w szczególności

przeciwdziałanie pojawiającym się patologiom oraz dofinansowywanie działań naprawczych prowadzonych przez szkoły, w tym dożywiania uczniów.

12. Tworzenie na terenie gminy sprzyjających warunków dla powoływania organizacji pozarządowych mogących organizować specjalistyczną pomoc socjalną.

13. Opracowanie i realizacja lokalnego programu opieki nad matką i dzieckiem.

14. Podjęcie działań w kierunku zwiększenia dostępu dzieci i młodzieży do udziału w zajęciach w Młodzieżowym Domu Kultury.

W ramach realizacji poszczególnych celów w zależności od możliwości finansowych na dany rok możliwa jest budowa projektów i programów socjalnych.

Problem:

Uzależnienia, przede wszystkim od alkoholu, to jeden z problemów społecznych na terenie gminy. Uzależnienia stają się przyczyną szeregu negatywnych zjawisk, skutecznie ograniczających wydolność rodzin nimi dotkniętych.

Cel strategiczny

4

Budowa zintegrowanego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień na terenie gminy.

Cele szczegółowe

- 4.1. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów uzależnień od alkoholu i narkotyków.
- 4.2. Zmniejszanie rozmiarów problemów, które aktualnie występują.
- 4.3. Zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z problemami już istniejącymi.

Kierunki działania:

1. Ograniczanie i zmiana struktury spożycia napojów alkoholowych.
2. Zmiana zachowań i postaw mieszkańców w sytuacjach związanych z alkoholem i narkotykami.
3. Wdrożenie stosownych form profilaktyki alkoholowej i narkotykowej kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży;

4. Budowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej nad szkodliwymi formami postępowania osób nadużywających alkoholu.
5. Zwiększenie skuteczności i dostępności leczenia i terapii osobom uzależnionym i współuzależnionym w zakresie nowoczesnych strategii i metod rozwiązywania problemów uzależnień oraz wzmacnianie efektów leczenia.
6. Prowadzenie edukacji eliminującej czynniki zagrażające prawidłowemu funkcjonowaniu społecznemu i psychologicznemu - promowanie zdrowego stylu życia szczególnie wśród dzieci i młodzieży.
7. Przeciwdziałanie przemocy domowej i zaniedbaniom.

Cele i kierunki działań są realizowane zgodnie z przyjmowanym corocznie przez Radę Miejską w Aleksandrowie Łódzkim Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zawierającym szczegółowe działania w tym zakresie.

Problem:

Zapewnienie właściwej opieki osobom starszym, samotnym oraz niepełnosprawnym.

Cel strategiczny 5

Rozwijanie zintegrowanego systemu wsparcia na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych

Cele szczegółowe

- 5.1. Zapewnienie odpowiednich form opieki osobom wymagającym pomocy.
- 5.2. Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych osobom starszym i niepełnosprawnym.
- 5.2. Usprawnianie osób starszych i niepełnosprawnych.
- 5.3. Aktywizacja rodzin na rzecz zapewnienia opieki osobom najbliższym.
- 5.4. Podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności.
- 5.5. Aktywizacja osób upośledzonych i chorych psychicznie.

Kierunki działania:

1. Utrzymanie osób niepełnosprawnych i starszych w miejscu ich zamieszkania w szczególności poprzez:
 - a. propagowanie aktywnego i zdrowego stylu życia,

- b. ułatwienie kontaktu z placówkami rehabilitacyjnymi,
 - c. uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych,
 - d. rozwijanie usług opiekuńczych w szczególności poprzez podnoszenie kwalifikacji kadry, co ma bezpośredni wpływ na jakość świadczonych usług,
 - e. rozwój oferty kulturalnej adresowanej do osób w podeszłym wieku w celu ich aktywizacji.
2. Rozwój pracy socjalnej i działań na rzecz integracji osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym:
- a. budowa projektów socjalnych promujących integrację społeczną,
 - b. rozwój oferty kulturalnej aktywizującej osoby niepełnosprawne,
 - c. podjęcie działań zmierzających do powstania integracyjnych oddziałów przedszkolnych, klas w szkołach podstawowych i gimnazjach.
3. Wsparcie materialne dla osób samotnych, w podeszłym wieku i osób niepełnosprawnych.
4. Podejmowanie działań zmierzających do systematycznego łamania barier dla osób niepełnosprawnych ruchowo.
5. Współdziałanie z PFRON i organizacjami pozarządowymi dla skuteczniejszego rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych.
6. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.
7. Rozwój działań informacyjnych i promocyjnych związanych z pozycją osób w podeszłym wieku i niepełnosprawnych.
8. Wsparcie osób z zaburzeniami i chorych psychicznie w samodzielnym funkcjonowaniu na terenie gminy w szczególności poprzez opiekę medyczną, poradnictwo socjalne i pomoc materialną.
9. Podjęcie działań w kierunku rozbudowy infrastruktury Domu Dziennego Pobytu dla Osób Starszych.
10. Podjęcie działań w kierunku aktywizacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

Problem:

Brak na terenie gminy działalności wolontaryjnej skutecznie utrudnia realizację nowatorskich rozwiązań oraz występowanie o fundusze wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych.

**Cel strategiczny 6 Inicjowanie i rozwój wolontariatu na
terenie gminy**

Cele szczegółowe:

1. Propagowanie i rozwijanie wśród społeczności lokalnej idei obywatelskiej odpowiedzialności i uczestniczenia w zaspokajaniu ludzkich potrzeb.
2. Współpraca z partnerami zewnętrznymi zmierzająca do budowy struktur wolontarystycznych.
3. Stwarzanie korzystnych warunków dla powstawania i rozwoju działalności wolontaryjnej na terenie gminy.

Kierunki działań:

1. Analiza ofert organizacji skupiających wolontariuszy na terenie województwa.
2. Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi poprzez zaprezentowanie im walorów i możliwości samorealizacji na terenie gminy.
3. Inicjowanie ruchu pozarządowego na terenie gminy poprzez uczestnictwo w szkoleniach dla liderów.
4. Propagowanie idei samopomocy, wolontariatu i obywatelskiego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej.
5. Powołanie Gminnego Centrum Wolontariatu.

Problem:

Brak schronienia zdecydowanie utrudnia realizację podstawowych funkcji społecznych. Bezdomność przyczynia się do marginalizacji i wykluczenia społecznego.

Cel strategiczny 7

Reintegracja osób bezdomnych ze środowiskiem.

Cele szczegółowe

1. Profilaktyka - uprzedzanie zjawiska bezdomności.
2. Utrzymanie niezbędnej infrastruktury służącej jako wsparcie dla osób bezdomnych,
3. Wyprowadzanie osób z bezdomności

Kierunki działań:

1. Regularne akcje informacyjne i działania interwencyjne w skupiskach osób bezdomnych, przebywających poza ośrodkami wsparcia,
2. Intensywna praca socjalna z osobami deklarującymi gotowość do współpracy w zakresie rozwiązywania ich indywidualnych problemów, w szczególności w zakresie uzyskania prawa do lokali mieszkalnych,
3. Odtworzenie, w możliwym zakresie, zerwanych więzi rodzinnych.
4. Pomoc materialna.
5. Wspieranie osób/rodzin po ich powrocie do środowiska, monitorowanie ich funkcjonowania aż do czasu uzyskania pełnej lub częściowej samodzielności.
6. Prewencyjne wsparcie osób dla których ubóstwo może stać się przyczyną bezdomności.
7. Realizacja programu wychodzenia z bezdomności:
 - zapewnienie schronienia i innych potrzeb na elementarnym poziomie w Noclegowni
 - zapewnienie całodobowego schronienia osobom gotowym do współpracy w rozwiązywaniu swoich problemów oraz osobom chorym i niepełnosprawnym.
 - Intensywna praca socjalna mająca na celu pomoc w rozwiązywaniu najpoważniejszych problemów życiowych, w nabywaniu różnych umiejętności życiowych i społecznych koniecznych do samodzielnego funkcjonowania.

Problem:

Stan zdrowia mieszkańców w istotny sposób wpływa na możliwość ich uczestnictwa w otwartym społeczeństwie obywatelskim. Podniesienie poziomu jakości ochrony zdrowia powinno być jednym z priorytetów działań samorządu, jest to jednak mocno ograniczone możliwościami kompetencyjnymi.

Cel strategiczny 8

Zdrowi mieszkańcy i dostosowana do ich potrzeb infrastruktura ochrony zdrowia świadcząca usługi na coraz lepszym poziomie Cele szczegółowe:

1. Podnoszenie poziomu świadczonych usług medycznych - dobra opieka medyczna,
2. Dostępne specjalistyczne leczenie,
3. Profesjonalnie prowadzona profilaktyka i promocja zdrowia.

Kierunki działań:

1. Współuczestniczenie Gminy w koordynowaniu usługami medycznymi w celu zwiększenia ich dostępności.
2. Diagnoza potrzeb zdrowotnych i opracowanie programu ich realizacji.
3. Opracowanie i wdrożenie programu poprawy warunków BHP w instytucjach samorządowych.
4. Edukacja do zdrowego stylu życia.
5. Prewencja chorób cywilizacyjnych.
6. Wdrożenie programu pomocy osobom uzależnionym.
7. Współpraca z instytucjami promującymi zdrowie w zakresie budowy lokalnych programów w szczególności Inspekcją Sanitarną i Centrum Zdrowia Publicznego .
8. Poprawa systemu opieki dla osób przewlekle chorych oraz budowa systemu opieki paliatywnej.

3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII

3.3.1. MONITORING I EWALUACJA

Skuteczność funkcjonowania przyjętej strategii zależeć będzie od:

- a. monitoringu i ewaluacji,
- b. budowy programów celowych rozwijających przyjęte kierunki działań.

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych.

Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Ewaluacja jest działalnością z natury normatywną, gdyż z jednej strony wykorzystuje się w niej istniejące normy, z drugiej zaś w jej wyniku mogą pojawić się propozycje wprowadzenia nowych norm i procedur. Jest także działalnością instrumentalną,

ponieważ jej podstawowym celem jest dostarczenie podmiotom polityki społecznej praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji

Elementami skutecznego monitoringu i ewaluacji będą przede wszystkim:

a. Zespół wdrażający strategię.

Zespół powinien zostać powołany przez burmistrza odrębnym zarządzeniem.

b. Roczna ocena wdrażania strategii.

Rocznej oceny poziomu wdrażania strategii winna dokonywać Komisja Oświaty, Rodziny i Spraw Społecznych. Ocena ta powinna być dokonywana przynajmniej raz w roku. Analizie należy poddać w szczególności poziom wdrażania poszczególnych celów i kierunków działań. Komisja swoją ocenę przekazuje burmistrzowi i radzie, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań, np. programów celów, programu rozwiązywania problemów alkoholowych etc.

3.3.2. CECHY PROGRAMÓW I PROJEKTÓW

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu.

Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które Rada Miejska w Aleksandrowie Łódzkim będzie przeznaczała na ten cel. Projekty można realizować w ramach:

- a. własnych zasobów samorządu (np. projekty OPS),
- b. poprzez organizacje pozarządowe,
- c. poprzez inne instytucje zewnętrzne.

Projekty i programy mogą być przyjmowane przez Radę Miejska w Aleksandrowie Łódzkim stosownymi uchwałami, które winny przybierać formułę załączników do niniejszej strategii.

Projekty i programy realizowane w ramach strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań ponadto powinna je cechować:

a. **efektywność** - jest to jedna z najbardziej pożądanых cech polityki społecznej i jednocześnie kryterium jej oceny. Stosowana w polityce społecznej w znaczeniach nadawanych jej przez ekonomię, prakseologię i socjologię. Jest to relacja między osiągniętymi bądź planowanymi celami (korzyściami) danego działania a ponoszonymi lub planowanymi nakładami. Można tego dokonać dwoma sposobami: osiągając maksymalny stopień realizacji celu przy danym nakładzie zasobów (zwiększenie wydajności) lub używając minimalnego nakładu środków, by w jak największym stopniu zbliżyć się do realizacji celu (oszczędzanie zasobów). Efektywne programy realizowane w ramach strategii rozwiązują jedną kwestię społeczną, nie przyczyniając się do powstania nowych, służą zachowaniu równowagi między interesami różnych grup społecznych oraz podnoszą poziom zaspokajania potrzeb społeczeństwa, oszczędnie i wydajnie dysponując posiadanymi środkami;

b. **skuteczność** - jest to zgodność między stanem rzeczy, określanym jako skutek danego działania, a zakładanym celem. Skuteczność jest stopniowalna: za skuteczne uznaje się nie tylko działania, których skutki są tożsame z celem, ale i te, które zbliżają do jego osiągnięcia. Skuteczność jest oceną, dla której punktem odniesienia jest wzorzec stanu docelowego. Ten stan docelowy w polityce społecznej może być postrzegany bardziej konkretnie - jako pożądane i zaplanowane zmiany w jakiejś dziedzinie życia społecznego (np. ograniczanie obszarów biedy);

c. **celowość** - jest to cecha oznaczająca dotarcie z danym programem do środowiska osób rzeczywiście go potrzebujących. Powinna się opierać na rzetelnie przeprowadzonej diagnozie problemu.

3.3.3. PROPONOWANE PROJEKTY PROJEKT

1

Utworzenie świetlic środowiskowych

MIEJSCE REALIZACJI PROJEKTU

Świetlice szkolne bądź inne pomieszczenia do tego celu przeznaczone.

WNIOSKODAWCA PROJEKTU

Koordynator świetlic środowiskowych.

PODMIOT WIODĄCY W REALIZACJI PROJEKTU

Ośrodek Pomocy Społecznej

ul. Piotrkowska 4/6, 95-070 Aleksandrów Łódzki

WCZEŚNIEJSZE DOŚWIADCZENIA WNIOSKODAWCY W REALIZACJI ZADAŃ

Założyciel Ogniska Wychowawczego TPD. CEL STRATEGICZNY

PROJEKTU

Zapobieganie niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży.

CELE SZCZEGÓŁOWE

1. Przystosowywanie do systematycznej pracy.
2. Kształtowanie poczucia obowiązku i odpowiedzialności.
3. Kształtowanie postaw tolerancji.
4. Rozwijanie zainteresowań.

BENEFICJENCI PROJEKTU

Dzieci i młodzież szkół podstawowych i gimnazjów.

ZAKRES PROJEKTU

1. Uregulowanie sytuacji prawnej dotyczącej pozyskania obiektu.
2. Adaptacja obiektu i przystosowanie do standardów.
3. Pozyskanie kadry pedagogicznej.
4. Uruchomienie działalności - nabór wychowanków.

STRUKTURA INSTYTUCJONALNA PROJEKTU

Wykorzystanie istniejących pomieszczeń w szkołach Aleksandrowa Łódzkiego i gminy.

PARTNERZY REALIZUJĄCY PROJEKT

- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Szkół Zawodowych im. Stanisława Staszica w Aleksandrowie Łódzkim,

- Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika w Aleksandrowie Łódzkim.

DOSTOSOWANIE PROJEKTU DO POSIADANYCH ZASOBÓW I SYTUACJI MIASTA

Wykorzystanie sal gimnastycznych, boisk, pomieszczeń szkolnych po lekcjach.

ŚRODKI NIEZBĘDNE DO FUNKCJONOWANIA PROJEKTU

80 000 zł na płace wychowawców, posiłki (pomieszczenia zajmowane nieodpłatnie).

CZAS REALIZACJI PROJEKTU

Rok szkolny 2005-2006 r. - uruchomienie.

PROJEKT 2

Dzień Radości

MIEJSCE REALIZACJI PROJEKTU

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji

WNIOSKODAWCA PROJEKTU

Zespół Szkół Sportowych

ul. Bankowa 7/11, 95-070 Aleksandrów Łódzki

PODMIOT WIODĄCY W REALIZACJI PROJEKTU

Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Plac Kościuszki

2, 95-070 Aleksandrów Łódzki

WCZEŚNIEJSZE DOŚWIADCZENIA WNIOSKODAWCY W REALIZACJI ZADAŃ

Współorganizator wielu imprez środowiskowych i szkolnych.

CEL STRATEGICZNY PROJEKTU Promowanie

zdrowego stylu życia. CELE

SZCZEGÓŁOWE

1. Integracja placówek oświatowych, kulturalnych i opiekuńczych wspierających dziecko i rodzinę,

2. Rozwijanie zainteresowań u dzieci i młodzieży.

BENEFICJENCI PROJEKTU

Dzieci w wieku szkolnym i ich rodziny.

ZAKRES PROJEKTU

Przygotowanie oprawy imprezy, zadbanie o sponsorów.

STRUKTURA INSTYTUCJONALNA PROJEKTU

Wykorzystanie istniejących obiektów i instytucji.

PARTNERZY REALIZUJĄCY PROJEKT

- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji,
- Szkoły i świetlice środowiskowe,
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Aleksandrowie Łódzkim.

DOSTOSOWANIE PROJEKTU DO POSIADANYCH ZASOBÓW I SYTUACJI MIASTA

Wykorzystanie muszli koncertowej i stadionu.

ŚRODKI NIEZBĘDNE DO URUCHOMIENIA PROJEKTU

800 zł koszty organizacji imprezy (w tym: poczęstunek, zakup nagród) oraz zaangażowanie w pracę społeczną członków komisji, nauczycieli, pracowników OPS i MOSiR, policji, strażackiej orkiestry.

CZAS REALIZACJI PROJEKTU

Pierwszy tydzień czerwca.

PROJEKT 3

Kolorowy Dom

MIEJSCE REALIZACJI PROJEKTU

Świetlica szkolna

WNIOSKODAWCA PROJEKTU

Ośrodek Kuratorski w Aleksandrowie Łódzkim.

PODMIOT WIODĄCY W REALIZACJI PROJEKTU

Ośrodek Kuratorski w Aleksandrowie Łódzkim

CEL STRATEGICZNY PROJEKTU

Stworzenie miejsca kulturalnego spędzania czasu przez młodzież.

CELE SZCZEGÓŁOWE

1. Organizacja czasu wolnego,
2. Ograniczenie zachowań patologicznych.
3. Przyswajanie prawidłowego systemu wartości.

BENEFICJENCI PROJEKTU

Młodzież w wieku 10-18 lat.

ZAKRES PROJEKTU

1. Lokalizacja,
2. Uregulowania prawne,
3. Określenie profilu działalności.

STRUKTURA INSTYTUCJONALNA PROJEKTU

Powołanie nowej instytucji.

PARTNERZY REALIZUJĄCY PROJEKT

- Ośrodek Kuratorski,
- Świetlice środowiskowe,
- Organizacje samorządowe.

DOSTOSOWANIE PROJEKTU DO POSIADANYCH ZASOBÓW I SYTUACJI MIASTA

Wykorzystanie istniejących obiektów i instytucji

PROJEKT 4

Szkolna kampania „Stop Przemocy i Agresji w Szkole”

MIEJSCE REALIZACJI PROJEKTU

Miejski Zespół Szkół im. Jana Pawła II w

Aleksandrowie Łódzkim

WNIOSKODAWCA PROJEKTU

Zespół pedagogów i Rada Uczniowska w/w placówki.

PODMIOT WIODĄCY W REALIZACJI PROJEKTU

Miejski Zespół Szkół im. Jana Pawła II w

Aleksandrowie Łódzkim

PROJEKTU

Ograniczenie zjawiska przemocy i agresji wśród uczniów.

CELE SZCZEGÓŁOWE

1. Efektywna pomoc ofiarom przemocy w szkole,
2. Wzrost świadomości jak radzić sobie z agresją,
3. Zminimalizowanie agresji wśród dzieci i młodzieży.

BENEFICJENCI PROJEKTU

Młodzież i dzieci w wieku szkolnym i ich rodziny, pedagodzy

ZAKRES PROJEKTU

1. Przygotowanie programu spotkań i szkoleń,
2. Opracowanie informacyjnej ulotki.

STRUKTURA INSTYTUCJONALNA PROJEKTU

W ramach dotychczasowej działalności Rady Pedagogicznej i Rady Uczniowskiej.

PARTNERZY REALIZUJĄCY PROJEKT

- Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- policja,
 - środowisko psychologów z poradni psychologiczno-pedagogicznej.

DOSTOSOWANIE PROJEKTU DO POSIADANYCH ZASOBÓW I SYTUACJI GMINY Wykorzystanie środków finansowych GKRPA i bazy lokalowej MZS. ŚRODKI NIEZBĘDNE DO URUCHOMIENIA PROJEKTU

800 zł - koszt nagród dla dzieci, materiałów propagandowych, szkoleń.

CZAS REALIZACJI PROJEKTU

Początek roku szkolnego 2005/2006.

PROJEKT 5

„Zapobieganie powstawaniu nowych problemów uzależnień”

MIEJSCE REALIZACJI PROJEKTU Gmina

Aleksandrów Łódzki WNIOSKODAWCA PROJEKTU

Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ul. M. Skłodowskiej-Curie 1, 95-070 Aleksandrów Łódzki

PODMIOT WIODĄCY W REALIZACJI PROJEKTU

Poradnia Leczenia Uzależnień

ul. M. Skłodowskiej-Curie 1, 95-070 Aleksandrów Łódzki

CEL STRATEGICZNY PROJEKTU

Zdrowa rodzina wolna od uzależnień i przemocy

CELE SZCZEGÓŁOWE

- Poprawa bytowych warunków rodziny'
- Rozbudzanie świadomości dotyczącej zagrożeń wynikających z nadużywania środków psychoaktywnych.

BENEFICJENCI PROJEKTU

Społeczność gminy

ZAKRES PROJEKTU

Zgodny z Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

STRUKTURA INSTYTUCJONALNA PROJEKTU

Projekt realizowany byłby w ramach istniejących instytucji i organizacji

PARTNERZY REALIZUJĄCY PROJEKT

- Urząd Gminy,
- Szkoły z terenu Gminy Aleksandrów Łódzki - pedagodzy szkolni,
- Stowarzyszenia, policja, organizacje kościelne.

DOSTOSOWANIE PROJEKTU DO POSIADANYCH ZASOBÓW I SYTUACJI GMINY

Wykorzystanie istniejących obiektów, instytucji i organizacji

CZAS REALIZACJI PROJEKTU

Projekt mógłby być uruchomiony w krótkim czasie i trwałby cały rok.

PROJEKT 6 NAZWA

PROJEKTU

Edukacja kobiet i dorosłych dzieci z rodzin alkoholików

MIEJSCE REALIZACJI PROJEKTU

Gmina Aleksandrów Łódzki - wyjazdowe sesje wiejskie

WNIOSKODAWCA PROJEKTU

Ośrodek Pomocy Społecznej

ul. Piotrkowska 4/6, 95-070 Aleksandrów Łódzki

PODMIOT WIODĄCY W REALIZACJI PROJEKTU

Poradnia Leczenia Uzależnień

ul. M. Skłodowskiej-Curie 1, 95-070 Aleksandrów Łódzki

CEL STRATEGICZNY PROJEKTU

Zdrowa rodzina wolna od uzależnień i przemocy

CELE SZCZEGÓŁOWE

- Likwidacja zagrożeń wynikających z nadużywania alkoholu,
- Przywracanie zagrożonych jednostek i grup społecznych na wsi do aktywnego życia w środowisku,
- Wyrównywanie dysproporcji edukacyjnych w tym względzie pomiędzy mieszkańcami miasta i wsi.

BENEFICJENCI PROJEKTU

Społeczność wiejska gminy.

ZAKRES PROJEKTU

Zgodny z Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

STRUKTURA INSTYTUCJONALNA PROJEKTU

Projekt realizowany byłby w ramach działania Poradni Leczenia Uzależnień.

PARTNERZY REALIZUJĄCY PROJEKT

- Środowisko psychologów i lekarzy,
- Środowisko osób z byłym problemem alkoholowym,
- Kuratorzy sądowi.

DOSTOSOWANIE PROJEKTU DO POSIADANYCH ZASOBÓW I SYTUACJI GMINY

Wykorzystanie istniejących obiektów i instytucji.

CZAS REALIZACJI PROJEKTU

Projekt mógłby być uruchomiony w krótkim czasie.

4. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w strategii będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań w miarę posiadanych w samorządzie i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.